

The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1)

-Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n esittely ja
suomentamisprosessi

Toimintaterapian koulutusohjelma,
Toimintaterapeutti
Opinnäytetyö
6.11.2006

Sanna Asteljoki
Soila Pulli

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Toimintaterapian koulutusohjelma		Toimintaterapia	
Tekijä/Tekijät			
Asteljoki Sanna ja Pulli Soila			
Työn nimi			
The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) - Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n esittely ja suomennosprosessi			
Työn laji		Aika	Sivumäärä
Opinnäytetyö		Syksy 2006	37 + 5 liitettä
TIIVISTELMÄ			
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on aloittaa lapsille ja nuorille suunnatun The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) itsearviointimenetelmän suomenkielisen version käännöstyö. COSA on asiakaslähtöinen itsearviointi, jolla kartoitetaan lasten ja nuorten kokemusta toiminnallisesta pätevyydestään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. COSA pohjaa Inhimillisen toiminnan malliin ja sen toteutus seuraa asiakaslähtöistä teoriaa. COSA:n avulla voidaan asettaa toimintaterapialle tavoitteet ja tarkastella niiden toteutumista. Työssämme suomennamme arviointimenetelmän nimen muotoon; Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA. Arviointimenetelmän käännöstyö tehdään Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian toimintaterapian koulutusohjelmalle.</p> <p>Opinnäytetyössä esittelemme ensin arviointia ja tavoitteiden asettamista lasten toimintaterapiassa sekä itsearvioinnin käyttämistä arviointimenetelmänä. Esittelemme COSA itsearviointimenetelmän sekä sen taustalla vaikuttavat Inhimillisen toiminnan mallin sisällön ja asiakaslähtöisyyden. Kartoitamme myös The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) itsearviointimenetelmän kehittymistä, sitä edeltäneitä arviointimenetelmiä ja COSA:sta aiemmin tehtyjä tutkimuksia.</p> <p>Opinnäytetyössä suomennamme COSA:n arviointilomakkeen. Arviointilomakkeessa on 25 lasten ja nuorten toiminnallista pätevyyttä ja jokapäiväisten toimintojen tärkeyttä kartoittava väittämää. Suomentamisprosessissa selvitämme COSA:n arviointilomakkeen väittämien suomennosten ymmärrettävyyden onnistumista kahdeksan käyttökokeiluun ja haastatteluun osallistuvan lapsen avulla. Saimme arviointilomakkeen suomentamisprosessiin apua neljältä lasten kanssa työskentelevältä toimintaterapeutilta sekä koulutusohjelmamme koulutuspäälliköltä.</p> <p>Käyttökokeiluiden sekä toimintaterapeuttien palautteiden avulla viimeistelimme suomennetun arviointilomakkeen väittämät. Opinnäytetyön lopuksi pohdimme arviointilomakkeen suomentamisprosessin vaiheita sekä mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia. Luovutimme Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n arviointilomakkeen koulutusohjelmamme käyttöön ja mahdollisten jatkotutkimusten kohteeksi.</p>			
Avainsanat			
Lasten toimintaterapia, arviointi, itsearviointi			



Degree Programme in Occupational Therapy		Degree Bachelor of Occupational Therapy	
Author/Authors Asteljoki Sanna and Pulli Soila			
Title The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) – Introduction and Finnish translation process of the Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA			
Type of Work Final Thesis	Date Autumn 2006	Pages 37 + 4 appendices	
<p>ABSTRACT</p> <p>The aim of our thesis is to begin the Finnish translation of The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1). The COSA is a client directed assessment tool and an outcome measure designed to capture children's and youth's perceptions regarding their own sense of occupational competence and the importance of everyday activities. The COSA is based on the Model of Human Occupation (MOHO) and on the Client Directed Practice. MOHO provides the theoretical foundation that shaped the content of the COSA. The client directed practice provides framework for using COSA in practice. Our partner in this translation process is Helsinki Polytechnic, Stadia, Occupational therapy department.</p> <p>We begin this thesis by introducing evaluation and goal setting in occupational therapy. We also introduce a self assessment as an assessment tool. Then we have a closer look on The COSA and its theoretical foundation, its history and development and also the studies it has went through.</p> <p>In this thesis we translated the COSA check list form to Finnish. Check list form consists of 25 statements pertaining everyday occupational participation. Its self-rating design allows the client to document his/her understanding of occupational competence and values. We start by translating the name in Finnish; Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA. As a part of the COSA's Finnish translation process, we tested the quality of our translations with eight school-aged children. We pre-tested the Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA with them and then interviewed them about understanding the translated check list form's statements. We also gained help from four occupational therapists and from our teacher. They also evaluated the check list form's statement translations.</p> <p>After receiving feedback from both children's interviews and the occupational therapists we modified the check list form's translated statements. We also wrote about the translation process, about the choices we made and also presented ideas for further COSA studies. We handed out translated COSA check list form to our occupational therapy department for further studies.</p>			
<p>Keywords Occupational therapy for children, evaluation, self assessment tool.</p>			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 ARVIOINTI JA TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN LASTEN TOIMINTATERAPIASSA	3
2.1 Lasten arviointi toimintaterapiassa	3
2.2 Tavoitteiden asettaminen lasten toimintaterapiassa	4
2.3 Lasten itsearviointi toimintaterapian arviointimenetelmänä	5
3 LASTEN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN ITSEARVIOINTI COSA, THE CHILD OCCUPATIONAL SELF ASSESSMENT (COSA, VERSION 2.1)	7
3.1 COSA itsearvioinnin historia ja kehitys	7
3.2 Aiemmat tutkimukset COSA:sta	7
3.3 Teoriat COSA:n taustalla	9
3.3.1 Inhimillisen toiminnan malli	9
3.3.2 Asiakaslähtöisyys	12
3.4 COSA:n esittely	14
4 ARVIOINTIMENETELMÄN SUOMENTAMISPROSESSI JA KÄYTTÖKOKEILU	15
4.1 Lomakkeen suomentaminen	16
4.2 Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä	17
4.3 Kahdeksan-12-vuotiaiden lasten kognitiivinen kehitys	18
4.4 Käyttökokeilun osallistujat	20
5 KÄYTTÖKOKEILUN TULOKSET	21
5.1 Lasten haastatteluvastausten tarkastelua	22
5.2 Toimintaterapeuttien arviot väittämien suomennoksista	23
6 LOPULLINEN KAAVAKE	25
7 POHDINTA	33
7.1 Ajatuksia jatkotutkimuksesta	34
7.2 Oma ammatillinen kasvumme	35
LÄHTEET	36
LIITE 1: Alkuperäinen COSA arviointilomake	
LIITE 2: Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA	
LIITE 3: Tutkimuslupa	
LIITE 4: Haastatteluiden vastauspohja	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tarkoituksena on aloittaa lapsille ja nuorille suunnatun The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) itsearviointimenetelmän suomenkielisen version käännöstyö. Opinnäytetyömme tavoitteena on suomentaa COSA:n arviointilomake. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian toimintaterapian koulutusohjelma osti luvat COSA arviointimenetelmän käyttöön ja suomentamiseen Yhdysvalloista 2006. Toimintaterapian koulutusohjelman koulutuspäällikkö Helena Launiainen tarjosi meille COSA:n käännöstyötä opinnäytetyön aiheeksi. Olemme molemmat kiinnostuneita lasten toimintaterapiasta sekä arvioinnista, joten otimme tarjotun opinnäytetyön aiheen mielellämme vastaan. Näin ollen Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian toimintaterapian koulutusohjelmasta tuli opinnäytetyöprosessimme yhteistyökumppani.

Opinnäytetyössä suomennettava COSA on lasten ja nuorten itsearviointi, jota voidaan käyttää toimintaterapiaprosessissa tavoitteiden asettamisen tukena. Toimintaterapiassa lasta ja terapian tavoitteita arvioidaan läpi koko terapiaprosessin. Itsearviointi voi olla osana tätä arviointia. Itsearvioinnin avulla on mahdollisuus saada kuuluville asiakkaan oma kokemus taidoistaan ja hänelle tärkeistä asioista. Lasten itsearviointien käyttö on lisääntynyt toimintaterapiassa asiakaslähtöisen ajattelun myötä.

COSA pohjaa Inhimillisen toiminnan malliin ja sen toteutus seuraa asiakaslähtöistä teoriaa. Teoreettisilta lähtökohdiltaan samansuuntainen on Helena Launiaisen suomentama Toimintamahdollisuuksien itsearviointi OSA. OSA on aikuisille suunnattu toimintaterapian arviointimenetelmä. OSA:n suomennos vaikuttaa ohjaavasti COSA:n suomennoksen muotoutumiseen.

COSA on tarkoitettu 8-17-vuotiaille, mutta sen käyttöä suositellaan 8-13-vuotiaille lapsille ja nuorille, joilla on riittävät kognitiiviset taidot itsearvioinnin tekemiseen sekä halua osallistua toimintaterapian suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen. COSA:n arviointilomakkeessa on 25 väittämää jokapäiväisiin toimintoihin osallistumisesta. Väittämien avulla pyritään kartoittamaan lasten ja nuorten näkemyksiä toiminnallisesta pätevyystään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. Aihealueet kartoittavat lasten ja nuorten toiminnallista osallistumista koulussa, kotona ja heidän lähiympäristössään. Väittämien vastausten avulla saadaan tietoa lasten ja nuorten

kiinnostuksen kohteista, arvoista, tavoista ja erilaisista toiminnallisista rooleista. Itsearviointin tekemisen apuna ovat visuaaliset symbolit ja yksinkertainen helppo kieli.

Opinnäytetyössämme olemme suomentaneet The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) nimen OSA:n mukaiseen muotoon; Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA. COSA:n suomennosprosessin aikana haastatelimme kahdeksaa yleisopetuksessa olevaa 8-13-vuotiasta lasta suomennetun COSA arviointilomakkeen väittämien ymmärrettävyydestä. Konsultoimme myös neljää lasten kanssa työskentelevää toimintaterapeuttia sekä toimintaterapia koulutuksen koulutuspäällikkö Helena Launiaista väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä sekä arviointilomakkeen toimivuudesta. Käyttökokeiluiden ja haastatteluiden tuloksilla pyrimme muokkaamaan Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n arviointilomakkeen sellaiseen muotoon, josta sen tutkimus suomenkieliseksi ja Suomen kulttuuriin sopivaksi arviointimenetelmäksi voi alkaa.

2 ARVIOINTI JA TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN LASTEN TOIMINTATERAPIASSA

Arviointi on toimintaterapiaprosessin perusta. Arviointia tehdään läpi koko prosessin; terapian alkuarviointi, terapian aikana jatkuva-arviointi ja loppuarviointi. Arvioinnissa tulee toteuttaa asiakaslähtöisyyttä, jonka avulla edistetään asiakkaan ja terapeutin osallistumista ja keskinäistä tietojen vaihtamista. (Launiainen - Lintula 2003: 8.) Toimintaterapeutti kerää tietoa asiakkaan toimintamahdollisuuksiin vaikuttavista asioista ja hänen elämäntilanteestaan. Tietoja kerätään yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaistensa sekä tukiverkostonsa kanssa. Asiakkaan toimintamahdollisuuksia arvioidaan joko asiakkaan omassa ympäristössä kuten kotona, koulussa, päiväkodissa ja/tai laitospäristössä. Tarkoituksena arvioinnilla on luoda asiakkaalle mielekäs ja tarkoituksenmukainen toimintaterapia. (Harra 2003:17, 19.) Tässä kappaleessa esittelemme arviointia ja tavoitteiden asettamista lasten toimintaterapiassa. Vastaamme seuraaviin kysymyksiin: Miten toimintaterapiassa arvioidaan lapsia ja millainen arviointimenetelmä lasten itsearviointi on?

2.1 Lasten arviointi toimintaterapiassa

Lasten arvioinnissa toimintaterapeutti pyrkii ymmärtämään lapsen osallistumisen tason päivittäisissä toiminnoissa ja hänen toimintaympäristössään. Yhteistyössä lapsen, hänen perheensä, koulun tai päiväkodin sekä muiden lapsen kanssa toimivien aikuisten kanssa toimintaterapeutti pyrkii saamaan mahdollisimman kattavan kuvan lapsesta, hänen toiminnastaan ja toiminnallisista ongelmistaan. Terapiaa suunniteltaessa toimintaterapeutin tulee ottaa huomioon lapsen, hänen perheensä sekä lapsen kanssa vuorovaikutuksessa olevien aikuisten huoli. Huomioon tulee ottaa myös havainnot lapsen toiminnasta hänelle luonnollisessa ympäristössään, arviointien tekemisessä ilmenevät asiat ja muiden ammattilaisten aiemmin kirjoittamat lausunnot. (Case-Smith 2005: 218 - 220.)

Lasten toimintaterapeuttisessa arvioinnissa käytetään toimintakeskeistä top-down – lähestymistapaa. Lasten toimintakeskeisessä arvioinnissa lähdetään liikkeelle tiedonkeruusta; selvitetään asiakkaan tarpeet ja toiveet, toimintaympäristöt, arvostukset ja tämän hetkiset rajoitukset. Tämän jälkeen tehdään tarkempi arvio päivittäisten toimintojen rajoituksista. Tämä arvio ohjaa terapian tavoitteiden asettamisessa. Toimintaterapiassa

lapsia arvioidaan yleisesti ikäodotusten mukaisin arviointimenetelmin. (Coster 1998: 337- 338.)

Lasten toimintakeskeisessä arvioinnissa on tärkeää erottaa ”function” ja ”occupation” – käsitteet toisistaan. Lapsen arviointi on pintapuolisempaa tarpeiden ja toimintojen arviointia, jos häntä arvioidaan ”function” – käsitteen näkökulmasta. Tällöin arvioinnin kohteena ovat esimerkiksi pukeutuminen, käveleminen tai vaikka syöminen. ”Occupation” – käsite tarkoittaa sitä, että asiakkaalle tärkeät sosiaaliset, symboliset ja ajalliset elementit ovat toiminnassa mukana. Tällöin pyritään yksittäisen taidon tai valmiuden arvioinnin sijasta arvioinnilla löytämään asiakkaalle tärkeitä ja mielekkäitä toimintoja ja toimintaympäristöjä. Tiedonkeruu ja tavoitteiden asettelu tehdään tällöin etnografisin menetelmin, kuten tarinoina ja asiakaslähtöisenä yhteistyönä. Lapsen toimintakyvyn tilanteen määrittävät emotionaalinen, sosiaalinen ja fyysinen konteksti sekä henkilökohittaiset tavoitteet. (Coster 1998: 338.)

Toimintaterapeutin on tärkeä tietää lapsen mielenkiinnon kohteista ja asioista, jotka motivoivat häntä. Toimintaterapeutti kerää tietoja lapsen temperamentista sekä luonteesta ja näin hän pystyy syventämään terapiasuhdetta. Arvioinnissa toimintaterapeutti pyrkii löytämään ne toiminnot, joilla on eniten merkitystä lapselle. (Case-Smith 2005: 5-8.)

2.2 Tavoitteiden asettaminen lasten toimintaterapiassa

Toimintaterapian alkuarvioinnista saatuja tietoja käytetään lapsen toimintaterapian tavoitteiden asetteluun. Toimintaterapeutti käy näitä tietoja läpi yhdessä lapsen ja hänen perheensä kanssa. Lapsen tulisi olla mukana tavoitteiden asettelussa, mikäli hän on tarpeeksi vanha ymmärtääkseen mitä ollaan tekemässä ja lapsi osoittaa kiinnostusta terapiaansa kohtaan. Tavoitteiden asettelussa haetaan pitkäjänteisten tavoitteita. Tavoitteiden tulee olla kirjoitettu selkeää yleiskieltä käyttäen ja toimintaterapian intervention avulla realistisesti toteutettavia. (Mulligan 2003: 259 - 261.)

Tavoiteasetteluprosessilla on suuri merkitys lasten toimintaterapian suuntaamisessa, sen toteutumisessa, toimintaterapiaan sitoutumisessa ja edistymisen seuraamisessa. Tavoitteiden ollessa selkeitä, voivat kaikki lapsen elämään kuuluvat ihmiset arvioida onko

tavoitteita saavutettu. Selkeät tavoitteet lisäävät myös asiakkaan motivaatiota ja johtavat myönteiseen lopputulokseen. Suurempia, pitkän aikavälin tavoitteita kohti työskenneltäessä, tulisi tavoitteita jakaa pienemmiksi välitavoitteiksi. Mitä tarkemmat tavoitteet toimintaterapialle kirjataan, sitä helpommin kaikki voivat työskennellä niiden saavuttamiseksi. (Lindholm 2005.) Outi Ekebomin lasten toimintaterapian tavoiteasetteluprosessia ja CO-OP lähestymistapaa käsittelevä opinnäytetyö on valmistumassa joulukuussa 2006.

2.3 Lasten itsearviointi toimintaterapian arviointimenetelmänä

Itsearviointi perustuu itseohjautuvuuden periaatteeseen ja humanistiseen ihmiskäsitykseen. Edellisten perimmäinen lähtökohta on usko ihmisen omaan kykyyn ratkaista itseään koskevia asioita. Itsearviointi auttaa tunnistamaan muutosta vaativia ongelmia ja antaa tietoa päätöksenteon perustaksi. Itsearviointi ylläpitää motivaatiota sekä edistää sosiaalista sitoutumista toimintaan. (Kilpinen - Salmio ym. 1995: 16 - 17.)

Itsearviointia on kritisoitu vahvoin perustein, sillä se ei sovellu asiakkaille joilla on vaikea toimintakyvyn tai mielenterveyden häiriö. Itsearviointin tekemistä saattavat rajoittaa asiakkaan hahmotusvaikeudet, mahdollinen kyvyttömyys ilmaista itseään, puutteellinen keskittymiskyky, kognitiiviset ongelmat, omakohtaiset (subjektiiviset) merkitykset, jotka eivät aina välttämättä avaudu toimintaterapeutille tai joista hän tekee hätiköityjä johtopäätöksiä. Jos itsearviointia ei käytetä haastattelun osana, voi luku- ja kirjoitustaidon puutteet vaikuttaa itsearviointin tulokseen. (Salo-Chydenius 2001: 27.)

Itsearviointi tarjoaa kuitenkin paljon etuja; se täydentää haastattelua ja toiminnan tarkkailua. Itsearviointin avulla ihminen kuvaa itseään oman elämänsä tekijänä ja toimijana, ja näin mahdollistuu asiakkaan aktiivinen osallistuminen oman tilanteensa arviointiin. Itsearviointi todentaa yksilön oman määrittelyn toiminnasta, auttaa muotoilemaan ja erottamaan toiminnan käsityksiä, merkityksiä ja kokemuksia. Itsearviointi selvittää mahdollisesti myös keskeisten elämänalueiden toiminnallisten teemojen syitä ja on tavoiteasettelun apuvälineenä eli auttaa asiakasta muotoilemaan omat tavoitteensa. (Salo-Chydenius 2001: 28.)

Itsearviointi auttaa tutkimaan ja todentamaan keinoja miten tavoitteita saavutetaan toimimalla. Itsearviointia voidaan myös käyttää puolistrukturoituna haastatteluna, joka pyrkii sijoittamaan asiakkaan hänen omaan kontekstiinsa, esimerkiksi toimintaterapeutti voi lisätä haastattelussa selventäviä kysymyksiä ja tiedustella toiminnan konkreettisia esimerkkejä. Itsearvioinnin suurin arvo on kuitenkin se, että se kohdistuu juuri siihen toimintaan, joka on asiakkaalle itselleen merkityksellistä. (Salo-Chydenius 2001: 28, 29.)

Lasten itsearviointien käyttö on lisääntynyt toimintaterapiassa asiakaslähtöisen ajattelun myötä. Tutkimusten mukaan lasten arviot itsestään eroavat heidän vanhempiansa arvioinneista, ja tästä johtuen lasten oman äänen, omien näkemysten kuuleminen on hyvin tärkeää. Tutkimusten mukaan aikuisten on vaikea erottaa esimerkiksi lasten kamppailuleikissä, mikä osa on leikkiä ja mikä aggressiivisuuden heräämistä todelliseen taisteluun. Taisteluleikissä mukana olleet lapset erottavat milloin he leikkivät taistelua ja milloin taistelevat tosissaan. Tässä korostuu siis toimijan subjektiivinen kokemus, jota on vaikea tarkastella ulkoapäin. Samoin aikuiset usein asettavat lapsen kokemukseen omia tunteitaan, kuinka he tuntisivat tässä tilanteessa, ja olettavat lapsen tuntevan samoin. Jopa 4-vuotiaat lapset kykenevät muodostamaan mielipiteen itsestään, olemuksestaan ja taidoistaan, ja näin ollen lapsilla tulisi olla oikeus tulla kuulluksi. Hyvin pienten lasten kohdalla haastatellen tehty itsearviointi on toimivin. (Sturgess - Rodger ym. 2002: 108 - 110, 114.)

Hyvän lasten itsearvioinnin kriteereihin kuuluu kyselylomakkeen mukautettavuus ikäryhmän, ympäristön, arviointitilanteen ja tavoitellun tiedon mukaan. Itsearvioinnissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota kysymysten asetteluun, vastaamistapaan, konkreettisten vihjeiden tarjoamiseen (esim. kuvat tekstin tukena), lähiympäristön häiriötekijöiden huomioimiseen, lapsen tehtävään sitoutumiseen, sosiaalisesti toivottujen vastausten vähentämiseen, kielelliset taidot sekä lukutaidon tason huomioimiseen sekä lapsen kestävyteen. Esimerkiksi vastausvaihtoehdoissa tulee ottaa huomioon lapsen kehityksellinen ikä, sillä hyvin pienet lapset ovat ajattelussaan vielä kovin musta-valkoisia, joten heidän kohdallaan vastausasteikon vaihtoehdot tulisi pitää suppeina. (Sturgess - Rodger ym. 2002: 113 - 114.)

3 LASTEN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN ITSEARVIOINTI COSA, THE CHILD OCCUPATIONAL SELF ASSESSMENT (COSA, VERSION 2.1)

The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) on lasten ja nuorten asiakaslähtöinen arviointiväline, jolla kartoitetaan lasten ja nuorten kokemusta toiminnallisesta pätevyydestään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille (liite 1). COSA:n avulla voidaan asettaa toimintaterapialle tavoitteet ja tarkastella niiden toteutumisesta. COSA pohjaa Inhimillisen toiminnan malliin ja sen toteutus seuraa asiakaslähtöistä teoriaa. (Keller - Kafkes - Basu - Federico - Kielhofner 2005a: 2.)

3.1 COSA itsearvioinnin historia ja kehitys

COSA kehitettiin lasten toimintaterapian arviointiin, toiveina käyttää arviointimenetelmää useissa eri terapiaympäristöissä, eri interventioiden konteksteissa (Keller ym. 2005a: 118). COSA on yhdysvaltalainen arviointimenetelmä, joka on kehittynyt kolmesta aiemmasta arviointimenetelmästä. Sen taustalla vaikuttavat My Strengths and Goals -arviointi vuodelta 1985, Children's Self Assessment of Occupational Functioning -arviointi vuodelta 1990 sekä Occupational Self Assessment- arviointi eli OSA, aikuisille suunnattu toimintamahdollisuuksien itsearviointi vuodelta 2002. (Keller ym. 2005a: 5.)

COSA:n taustalla vaikuttavia arviointimenetelmiä on tutkittu myös Suomessa. Pirkko Ruusuvaori ja Mira Skou (1997) ovat suomentaneet Children's Self Assessment of Occupational Functioning- arvioinnin. He toimintaterapian opinnäytetyössään tarkastelevat itsearvointilomakkeen väittämiä suhteessa Inhimillisen toiminnan malliin. Helena Launiainen on tehnyt käyttäytymistieteellisen tiedekunnan Pro Gradu -tutkielman Toimintamahdollisuuksien itsearviointi OSA:n kehittymisprosessista (Launiainen 2002).

3.2 Aiemmat tutkimukset COSA:sta

COSA on ollut Yhdysvalloissa toimintaterapeuttien käytössä ja tutkimuksen kohteena. Scandinavian Journal of Occupational Therapy lehdessä on julkaistu kaksi artikkelia COSA:n arviointiasteikkojen toimivuudesta. (Keller - Kafkes – Kielhofner 2005b; Kel-

ler - Kielhofner 2005.) Esittelemme tässä kappaleessa arviointiasteikoiden toimivuuden tarkastelua.

Ensimmäisessä artikkelissa esitellään COSA:n versio, jossa väittämien arviointiasteikko oli kolmiportainen. Tutkimuksessa tutkittiin kolmiportaisen arviointiasteikon psykometrisiä ominaisuuksia, käyttämällä Rasch Rating Scale mallia (RSM). Tutkimukseen osallistui 62 lasta ja nuorta, iältään 8-17 vuotta. Puolet tutkimuslapsista ja -nuorista (31) saivat tutkimushetkellä toimintaterapiaa. Ensimmäinen tutkimuskysymys koski pätevyyden ja arvostusten arviointiasteikoiden toimivuutta. Pätevyyden vastausasteikko oli: Osaan tehdä tämän (I do this) – Tämä on minulle hieman vaikeaa (I have a little problem doing this) – Tämä on minulle hyvin vaikeaa (I have a big problem doing this). Arvostusten arviointiasteikko oli: Hyvin tärkeää (Really important) – Tärkeää (Important) – Ei niin tärkeää (Not so important). Arviointiasteikoiden toimivuutta tarkasteltiin mm. väittämien kuvaavuuden ja osallistujien erottelukyvyn mukaan. Toinen tutkimuskysymys koski COSA:n käyttämistä toimintaterapian tavoitteiden toteutumisen mittarina. (Keller ym. 2005b.)

Ensimmäisen tutkimuksen tulokset osoittivat, että COSA:n kolmiportainen arviointiasteikko tuotti luotettavaa tietoa pätevyydestä ja arvostuksista toimintaan, mutta silti arviointiasteikot kannattaisi muuttaa neliportaiseksi. Sillä tutkimukseen osallistujat käyttivät kolmiportaista arviointiasteikkoa epäjohdonmukaisesti ja kolmiportainen arviointiasteikko ei kyennyt erottelevaan vastaajia toisistaan. Vastausasteikon kyvyttömyys erotella vastaajia toisistaan myös esti COSA:n käyttämisen toimintaterapian tavoitteiden toteutumisen mittarina. Ensimmäisessä tutkimuksessa annettiin jatkotutkimusehdotus COSA:n arviointiasteikkojen muuttamisesta neliportaiseksi. Tutkimuksessa ehdotettiin myös tutkimukseen osallistuvien lasten ja nuorten taustan yhdenmukaistamista. Esimerkiksi valitsemalla tutkimukseen vain lapsia, jotka ovat toimintaterapia kuntoutuksen piirissä. (Keller ym. 2005b.)

Tutkimuksen toisessa osassa COSA:n arviointiasteikot oli muutettu neliportaiseksi. Tutkimukseen osallistui 43 lasta ja nuorta. Kaikki tutkimukseen osallistujat olivat toimintaterapian asiakkaita. Tutkimuskysymykset kartoittivat neliportaisen arviointiasteikon toimivuutta aiemman tutkimuksen tavoin, mutta lisäyksenä oli arviointiasteikon tarkastelu johdonmukaisemman vastauksen antajana sekä osallistujia erottelevana. (Keller - Kielhofner 2005.)

Tutkimuksen toisen osan tutkimustulokset osoittivat neliportaisten arviointiasteikkojen toimivan luotettavasti pätevyyden kokemusten ja toiminnan arvostusten ilmentäjinä, sekä erottelijana tutkimukseen osallistujien välillä. Samoin osallistajat käyttivät neliportaista arviointiasteikkoa johdonmukaisemmin kuin kolmiportaista arviointiasteikkoa. Neliportainen arviointiasteikko kuvasi myös muutosta paremmin, kun arviointi toistettiin toimintaterapian lopussa ja näin edelleen vahvisti COSA:n luotettavuutta. (Keller - Kielhofner 2005.)

Tässä opinnäytetyössä olemme suomentaneet The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) itsearviointin, jossa on neliportainen arviointiasteikko. Myös käsikirja viittaa edellä esiteltyihin tutkimuksiin ja korostaa vielä, että The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) itsearvioinnissa molemmat neliportaiset arviointiasteikot (kokemus toiminnallisesta pätevyydestä sekä arvot) ovat niin tarkkoja, että ne pystyvät osoittamaan huomattavia eroja toimintojen ja asiakasryhmien välillä. Käsikirjan mukaan COSA:n avulla voidaan myös tarkastella asiakaslähtöisen toimintaterapian tavoitteiden toteutumisesta. (Keller ym. 2005a: 5.)

3.3 Teoriat COSA:n taustalla

COSA on lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi, jolla kartoitetaan asiakkaiden kokemusta toiminnallisesta pätevyydestään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. COSA pohjaa Inhimillisen toiminnan malliin. COSA:n teoreettiseen taustaan kuuluu myös olennaisesti asiakaslähtöinen lähestymistapa, joka tarjoaa toimintaterapeuteille viitekehyksen COSA:n käytölle asiakastyössä. (Keller ym. 2005a: 4.)

3.3.1 Inhimillisen toiminnan malli

Inhimillisen toiminnan malli (MOHO) on yksi toimintaterapian viitekehyksistä. Inhimillisen toiminnan malli pyrkii selittämään ihmisten toimintaa (Kielhofner 2002: 13). Inhimillisen toiminnan malli korostaa henkilön kontekstin tärkeyttä, sekä huomioi jokaisen ihmisen ainutlaatuisen elämäntilanteen. Inhimillisen toiminnan mallin mukaan ihmisen toiminnalliseen käyttäytymiseen vaikuttavat neljä tekijää. Ensimmäiset kolme ovat tahto, tottumus ja suorituskapasiteetti. Neljäs tekijä on henkilön sosiaalinen- ja

fyysinen ympäristö. (Baron – Kielhofner – Iyenger – Goldhammer - Wolenski 2002: 13, 14.) Avaamme ensin nämä Inhimillisen toiminnan mallin neljä peruskäsitettä ja sitten tarkastelemme The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) käsikirjan esittelemää toiminnallisen adaptaation käsitettä.

Tahto viittaa ihmisen toimintaan motivoitumiseen. Tahto on määritelty ajatusten ja tunteiden kokoelmana, joka auttaa henkilöä ennakoimaan, valitsemaan, kokemaan ja ennustamaan käyttäytymistään. Tahtoon vaikuttavat henkilölle tärkeät ja merkitykselliset asiat, kuinka henkilö näkee omat voimavaransa ja tehokkuutensa sekä henkilön mielenkiinnon kohteet; minkä tekemisestä henkilö nauttii, saa mielihyvää ja onnistumisen kokemuksia. (Keller ym. 2005a: 3.) Tahto vaikuttaa siihen miten ihminen näkee ympäröivän maailman haasteineen ja mahdollisuuksineen (Kielhofner 2002: 59).

Tahtoa voidaan tarkastella seuraavien kysymysten kautta: Mikä on henkilön näkemys henkilökohtaisista kyvyistään, miten hän kokee vaikutusmahdollisuutensa? Minkälaisia vakaumuksia ja velvollisuuden tunteita henkilöllä on? Mitkä ovat henkilön mielenkiinnon kohteet? Miten kaikki edelliset vaikuttavat hänen valintoihinsa, kokemukseen toiminnasta, tulkintaan ja ennakkointiin tekemisestä? (Kielhofner 2002: 171.)

Tottumus viittaa prosessiin, jonka myötä toiminnoista on tullut henkilölle tapoja ja rutiineja toimia. Rutiineilla henkilö vahvistaa itselleen tiettyä identiteettiä. Tavat edustavat toimintamalleja, joita henkilö sisäistää toistuvan suorituksen kautta. (Kielhofner 2002: 19.) Tottumuksen kaksi osatekijää, sisäistetyt roolit ja tavat, vakinaistavat toiminnallisen käyttäytymisen eli muodostavat henkilön toimintatavan. (Keller ym. 2005a: 3.)

Sisäistetyt roolit kuvaavat henkilön asemaa tai tehtävää sosiaalisessa ympäristössään. Sisäistettyjä rooleja voivat olla esimerkiksi ystävän, opiskelijan tai sisaruksen rooli. Roolit tuottavat sekä identiteetin että muilta ihmisiltä tulevia odotuksia henkilön käyttäytymiselle. Tavat juontavat juurensa toistuvasta käyttäytymisestä tietyssä ympäristössä, kontekstissa. Henkilön jokapäiväiset rutiinit ja keinot tehdä tuttuja toimintoja ovat esimerkkejä tavoista. (Keller ym. 2005a: 3.)

Tottumusta voidaan tarkastella seuraavien kysymysten kautta: Millaisia toimintatapoja henkilöllä on? Millaisia rooleja henkilö tunnistaa itsellään olevan? Miten edelliset vaikuttavat siihen mitä henkilö tavanomaisesti, rutiinilla tekee? (Kielhofner 2002: 171.)

Suorituskyky viittaa henkilön fyysisiin ja psyykkisiin, sisäisiin kykyihin, jotka ovat taidokkaan suoriutumisen taustalla. Taitoihin luetellaan kuuluvaksi motoriset taidot, prosessitaidot sekä kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot. Edellisiä taitoja tarvitaan, jotta henkilö pärjäisi fyysisessä maailmassa, esineitä, tapahtumia ja käytäntöjä sekä sosiokulttuurista ympäristöä kohdatessaan. (Baron ym. 2002: 14.)

Suorituskyky voidaan tarkastella seuraavien kysymysten kautta: Mitkä objektiiviset ja subjektiiviset tekijät vaikuttavat henkilön kykyihin? Omaako henkilö tarvittavat kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot, motoriset taidot sekä prosessitaidot suoriutuakseen haluamastaan toiminnasta? Miten henkilö kokee kehon toimintoihin tai rakenteisiin liittyvät ongelmat? Onko edellisillä vaikutusta henkilön toimintakykyyn, voiko kehon toimintoihin tai rakenteisiin liittyviä ongelmia parantaa tai voisiko niiden vaikutuksia kompensoida? (Kielhofner 2002: 169, 171, 173.)

Inhimillisen toiminnan mallin mukaan henkilön **toimintaympäristön** muodostavat fyysiset -ja sosiaaliset tekijät yhdessä. Fyysisen ympäristön tekijöitä ovat esineet ja tilat, joita henkilö käyttää ja joissa hän toimii. Sosiaalinen ympäristö sisältää sosiaaliset ryhmät, joiden kanssa henkilö on vuorovaikutuksessa. Ympäristö, sosiaalinen tai fyysinen, voi olla henkilön toiminnallista osallistumista mahdollistava tai estävä tekijä. (Keller ym. 2005a: 3.)

The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) käsikirjassa esitellään käsitteet **toiminnallinen adaptaatio** ja sen osatekijät toiminnallinen identiteetti ja toiminnallinen pätevyys (Keller ym. 2005a: 3). Toiminnallinen identiteetti viittaa henkilön kokemukseen itsestään ja siihen millaiseksi hän haluaisi tulla. Henkilön tahto, tottumus ja kokemus omista taidoistaan muodostavat toiminnallisen identiteetin. Toiminnallinen pätevyys viittaa henkilön roolien mukaisten odotusten täyttämiseen sekä henkilön omien arvojen ja asettamiensa tavoitteiden mukaiseen suoriutumiseen. Henkilö kehittää toiminnallista pätevyyttään osallistumalla toimintoihin, joissa hän saa kokemuksia pysyvyydestä, asioihin vaikuttamisesta, osaamisesta ja onnistumisesta. (Kielhofner 2002: 119, 120.) COSA:n avulla on mahdollista tarkastella lasten ja nuorten kokemusta omasta toiminnallisesta adaptaatiostaan.

3.3.2 Asiakaslähtöisyys

COSA:n teoreettiseen taustaan kuuluu, Inhimillisen toiminnan mallin lisäksi, olennaisesti asiakaslähtöinen lähestymistapa, joka tarjoaa viitekehyksen COSA:n käytölle asiakastyössä. (Keller ym. 2005a: 4.) Asiakaslähtöisyydessä on tärkeää ymmärtää työskentelyideologia, perusoletukset ja asiakaslähtöinen toimintaterapiaprosessi. The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) käsikirjassa asiakaslähtöisyys on esitelty hyvin suppeasti. Suomalaisessa toimintaterapiassa asiakaslähtöisyys on hyvin keskeisessä roolissa. Tämän vuoksi avaamme asiakaslähtöistä työskentelyideologiaa ja toimintaterapiaprosessia hieman enemmän.

Asiakaslähtöinen työskentelyideologia on kehittynyt Kanadassa. Sen taustalla on vaikuttanut yhteiskunnallinen ja terveydenhuollon muutosprosessi. Asiakaslähtöinen työskentelyfilosofia korostaa asiakkaan yksilöllisyyttä ja ainutkertaisuutta, sekä kunnioittaa toimintaterapeutin ja asiakkaan kumppanuutta toimintaterapiaprosessissa. (Sumsion 1999a: 1- 6.)

Asiakaslähtöinen teoria sisältää monia perusoletuksia. Asiakaslähtöisyys kuvaa toiminnan, ihmisen ja ympäristön välistä dynaamista vuorovaikutussuhdetta. Se puolustaa yksilön ensisijaista ihmisyyttä ja näkee yksilön monimuotoisena kokonaisuutena. Asiakaslähtöisyyden tavoitteena on jäsentää ja tukea toimintaterapeutin ja asiakkaan välistä yhteistyötä. Toimintaterapiassa terapian suunnittelu, tavoitteiden asettaminen ja toteutus perustuvat yhteistyölle, kumppanuudelle sekä kunnioitukselle. Toimintaterapeutti arvostaa asiakkaan ja hänen perheensä valintoja. (Law 1998: 7- 17.) Pääasia asiakaslähtöisessä toimintaterapiassa on se, että asiakas on oman elämänsä asiantuntija ja toimintaterapeutti on toimintaterapian. (Harra 2003: 17.)

Asiakaslähtöisessä toimintaterapiaprosessissa toteutetaan jokaisessa vaiheessa asiakaslähtöisyyttä. Ensimmäisessä vaiheessa asiakas tulee toimintaterapeutin vastaanotolle, useimmiten lääkärin läheteellä. Läheteestä käy ilmi miksi asiakas hakeutuu kuntoutukseen. Toimintaterapeutti ei kuitenkaan lähde suoraan rakentamaan toimintaterapian sisältöä läheteen pohjalta vaan tekee tämän yhteistyössä asiakkaan kanssa. (Sumsion 1999b: 18.)

Asiakaslähtöisen toimintaterapiaprosessin toisessa vaiheessa asiakas tapaa jälleen toimintaterapeutin. Tässä vaiheessa toimintaterapeutti arvioi ja kerää toimintaterapiaa varten merkittäviä tietoja asiakkaasta esimerkiksi haastatellen. Näiden tapaamisten tarkoituksena on saada asiakkaalle tunne siitä, että tapaamiset ovat häntä varten; kuntoutus on asiakasta varten eikä asiakas kuntoutusta. Toimintaterapeutin käyttämien arviointivälineiden tulee olla asiakaslähtöisiä ja tarpeellisia. Niiden tulee antaa tarpeellista tietoa asiakkaan ongelmista ja voimavaroista. Haastatteluissa painotetaan mennyttä ja tulevaa sekä keskitytään yhtä paljon vahvuuksiin kuin ongelmiin. Haastatteluissa kartoitetaan asioita, jotka askarruttavat asiakasta ja ovat hänelle ongelmallisia. Kysymyksissä painotetaan itsestä huolehtimisen taitoja, työtä, vapaa-aikaa ja ihmissuhteita. (Sumsion 1999b: 18 - 19.)

Arvioinnin jälkeen seuraa tavoitteiden asettaminen. Tässä vaiheessa toimintaterapeutti keskustelee asiakkaan kanssa vielä arvioinnin tuloksista ja tarkistaa, että asiakas ymmärtää mahdollisuudet ja resurssit minkä rajoissa toimintaterapiaa voidaan toteuttaa. Tärkeää on, että asiakas saa kysyä vielä kysymyksiä arviointien tuloksista. Ymmärrettyään arviointitulosten mahdollisuuden ja toimintaterapian toteutuksen resurssit, asiakas asettaa tavoitteet toimintaterapeutin tukemana. (Sumsion 1999b: 19.)

Tavoitteiden asettamisen jälkeen toimintaterapian toteutuksessa terapeutti ja asiakas toimivat yhteistyössä tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimintaterapeutilla on kuitenkin toimintaterapian aikana päävastuu terapian onnistumisesta. Hän käyttää ammatillisen osaamisensa lisäksi järjestelijän ja neuvottelijan taitojaan, joiden avulla hän poistaa asiakkaan tavoitteiden tielle tulevia esteitä. Terapian aikana tapahtuva jatkuva-arviointi pitää ajan tasalla terapeuttia ja asiakasta. (Sumsion 1999b: 19.)

Asiakas ja toimintaterapeutti sopivat milloin tavoitteisiin on päästy ja tekevät tällöin arvioinnin uudestaan. Terapian lopetus on pitkä prosessi, jossa toimintaterapeutin tulee ottaa huomioon asiakkaan valmius luopua terapiasuhteesta. Toimintaterapian lopussa toimintaterapeutti ja asiakas arvioivat yhdessä kuinka tavoitteisiin on päästy. (Sumsion 1999b: 19 - 20.) Esimerkiksi COSA:a voidaan hyödyntää toimintaterapian tavoitteiden toteutumisen konkreettisena mittarina (Keller ym. 2005a: 2).

3.4 COSA:n esittely

COSA:a voivat käyttää toimintaterapeutit sekä muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset, jotka ovat kiinnostuneita lasten ja nuorten näkemyksistä toiminnallisesta pätevyydestään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. COSA on tarkoitettu 8-17-vuotiaille, mutta sitä suositellaan 8-13-vuotiaille lapsille ja nuorille, joilla on riittävät kognitiiviset taidot itsearvioinnin tekemiseen sekä haluan osallistua toimintaterapian suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen. (Keller ym. 2005a: 2, 6.)

COSA koostuu sarjasta väittämiä jokapäiväisiin toimintoihin osallistumisesta. Aihealueet kartoittavat lasten ja nuorten toiminnallista osallistumista koulussa, kotona ja heidän lähiympäristöissään. COSA:ssa on 25 väittämää, joihin neliportaisen vastausasteikon avulla lapsi tai nuori tuo esille kokemustaan toiminnallisesta pätevyydestään ja itselleen tärkeistä toiminnoista. Itsearvioinnin tekemisen apuna ovat visuaaliset symbolit (☺ ja ★) sekä yksinkertainen, helppo kieli. (Keller ym. 2005a: 2.)

Kokemusta toiminnallisesta pätevyydestä kartoitetaan lapsen tai nuoren arvioidessa väittämiä (esimerkiksi: *syön ruokani ilman apua*) neliportaisen arviointiasteikon avulla seuraavasti: *Tämä on minulle hyvin vaikeaa - Tämä on minulle hieman vaikeaa - Osaan tehdä tämän - Olen todella hyvä tässä*. Toiminnallisen pätevyyden arvioinnilla saadaan tietoa lapsen tai nuoren kokemuksesta omista vaikutusmahdollisuuksistaan, hänen taidoistaan vastata ympäristön vaatimuksiin ja ympäristön tuen määrästä. (Keller ym. 2005a: 2.)

Kokemusta lapsille ja nuorille tärkeistä toiminnoista kartoitetaan lasten ja nuorten arvioidessa väittämiä (esimerkiksi *syön ruokani ilman apua*) seuraavasti: *Tämä ei ole minulle kovin tärkeää – Tämä on minulle tärkeää – Tämä on minulle hyvin tärkeää – Tämä on minulle kaikista tärkeintä*. Väittämien vastausten avulla saadaan tietoa lasten ja nuorten kiinnostuksen kohteista, arvostuksista, tavoista ja erilaisista toiminnallisista rooleista. (Keller ym. 2005a: 2, 3, 8.)

COSA:ssa on kaksi toteutusversiota; korttien lajittelu versio ja itsearviointilomake versio. Toimintaterapeutti arvioi, kumpi COSA:n toteutusversioista on sopivin asiakkaalle. Päätöstä tehdessään terapeutin tulisi ottaa huomioon asiakkaan kehityksellinen taso ja

muut oleelliset tekijät, kuten asiakkaan keskittymiskyky, hienomotoriset taidot ja kyky abstraktiin ajatteluun. (Keller ym. 2005a: 2.)

COSA tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden ilmaista näkemyksiään vahvuuksistaan sekä huolenaiheistaan. COSA on suunniteltu tehtäväksi yhteistyössä asiakkaan kanssa ja tästä johtuen COSA on suunnattu asiakkaille, jotka kykenevät kommunikoidaan riittävästi saadakseen arvioinnin tehtyä. Useimmat asiakkaat kykenevät tuettuina tekemään COSA:n. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus COSA:a käyttämällä suunnata osallistumisensa heitä kiinnostaviin, heille tärkeisiin ja merkityksellisiin toimintoihin. (Keller ym. 2005a: 2.)

The Child Occupational Self Assessment (COSA version 2.1) käsikirjasta löytyvät ohjeet arvioinnin tekemiseen, tulosten tulkintaan sekä itsearvioinnin toteuttamisen mukauttamisehdotukset. Käsikirjasta löytyvät myös kolme asiakasesimerkkiä. Käsikirjan lopusta löytyvät myös väittämien selvitykset sekä yhteenvetotaulukot.

4 ARVIOINTIMENETELMÄN SUOMENTAMISPROSESSI JA KÄYTTÖKOEILU

Saimme idean opinnäytetyöhömme Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian toimintaterapian koulutusohjelman koulutuspäällikkö Helena Launiaiselta. Ammattikorkeakoulumme toimintaterapian koulutusohjelma oli saanut Yhdysvalloista suomennosluban The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) arviointimenetelmään ja meille ehdotettiin arviointimenetelmään perehtymistä ja sen itsearviointilomakkeen suomentamista. Kiinnostuimme aiheesta ja aloitimme työskentelyn. The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) suomenkielinen nimi muotoutui edeltäjänsä The Occupational Self Assessment (OSA, version 2.2) suomenkielisestä nimestä: Toimintamahdollisuuksien itsearviointi, muotoon Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA.

Aloitimme opinnäytetyömme tutustumalla COSA:n käsikirjaan. Halusimme selvittää millainen arviointi COSA on, kuinka sitä käytetään, millaista tietoa sillä saadaan ja kenelle itsearviointi on suunnattu. Arviointimenetelmän käsikirja on melko suppea ja pian

lähdimmekin laajentamaan tietojamme itsearviointin taustalla vaikuttavista tekijöistä; Inhimillisen toiminnan mallista ja asiakaslähtöisyydestä.

Tutustuimme myös muutamaa toimintaterapian koulutusohjelman opinnäytetyöhön, joissa käsiteltiin uuden arviointimenetelmän suomentamistyötä, kuten Pirkko Ruusuvooren ja Mira Skoun (1997), Ina Aarniovuoren ja Kirsi Tuovisen (2003) sekä Johanna Holman ja Mirva Kettusen (2004) opinnäytetöihin. Aiemmin tehdyistä opinnäytetöistä saimme suuntaa teoriapohjan rakentamisesta ja laajuudesta, sisällysluettelon järjestyksestä sekä muutamia käytännönvinkkejä suomennetun arviointimenetelmän käyttökokeiluun. Olimme jo opinnäytetyömme alkumetreillä sopineet ohjaajamme kanssa keskityvämme COSA:n teoriapohjan esittelyyn sekä itsearviointilomakkeen suomentamiseen. Rajasimme näin ollen työmme ulkopuolelle arviointimenetelmän käsikirjan suomentamisen.

4.1 Lomakkeen suomentaminen

COSA:ssa on 25 väittämää. Väittämillä kartoitetaan lasten ja nuorten kokemusta toiminnallisesta pätevyydestä sekä jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. Lomakkeen suomentamisessa teimme englanninkielisten väittämien ymmärtämisessä tiivistä yhteistyötä. Kävimme lomakkeen väittämät väittämältä läpi, etsien parasta suomennosta, tukeutuen väittämiä selventäviin englanninkielisiin kuvauksiin. COSA:n käsikirjassa painotetaan kielen yksinkertaisuuden ja helppojen lauseiden merkitystä. Yritimme pitää tämän mielessä ja aina ajattelimme, miten lapset tämän ymmärtävät. Esimerkiksi itsearviointin ensimmäisen väittämän ollessa: *keep my body clean*. Etsimme parhaan suomennoksen kirjaamalla kaikki mieleemme tulleet vaihtoehdot muistiin, jotka olivat: peseydyn itsenäisesti, peseydyn itse, osaan pestä itseni, osaan peseytyä ilman apua, hoidan aamu- ja iltapesut itse. Suomensimme myös väittämän selvennyksen, joka ensimmäisen väittämän kohdalla on seuraavanlainen: *Pystyt pesemään kätesi ja kasvosi. Käyt suihkussa ja kylvyssä ilman apua. Osaat harjata hampaasi ja kammata hiuksesi itse*. Lopulta valitsimme väittämän suomennokseksi vaihtoehdon: *peseydyn itse*. (Keller ym. 2005a: 8.)

Väittämien suomentamisessa oli myös haasteena pitää silmällä suomennetun väittämän yhteensopivuutta itsearviointin arviointiasteikon kanssa. Väittämien tuli sopia suomen-

tamaamme toiminnallisen pätevyyden ja toimintojen tärkeyden arviointiasteikkoon. Esim. väittämän *peseydyn itse* tuli sopia toiminnallisen pätevyyden arviointiasteikkoon: *tämä on minulle hyvin vaikeaa - tämä on minulle hieman vaikeaa - osaan tehdä tämän tai olen todella hyvä tässä*. Sekä toimintojen tärkeyden arviointiasteikkoon: *tämä ei ole minulle kovin tärkeää - tämä on minulle tärkeää - tämä on minulle hyvin tärkeää tai tämä on minulle kaikista tärkeintä*.

Arviointiasteikkoa suomentaessamme pohdimme hyvin tarkkaan sopivia sanamuotoja. Toiminnallisen pätevyyden arviointiasteikossa on kaksi vaikeutta kuvaavaa ja kaksi osaamista kuvaavaa vaihtoehtoa. Toimintojen tärkeyden arviointiasteikossa on yksi negatiivinen ja kolme positiivista vaihtoehtoa. Toimintojen tärkeyden arviointiasteikon suomentamisessa haasteellisoin oli viimeinen vastausvaihtoehto: *most important of all to me*. Suomensimme sen lopulta muotoon: *tämä on kaikista tärkeintä minulle*. (Keller ym. 2005a: 8.) Saimme ensimmäisen version Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:sta valmiiksi ja lähdimme käyttökokeilemaan sen väittämien suomennosten ymmärrettävyyttä.

4.2 Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä

Keräsimme tutkimukseemme aineistoa haastattelemalla kahdeksaa 8-12-vuotiasta lasta Lasten toimintamahdollisuuksien itsearvioinnin käyttökokemuksista ja väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä. Käytimme puolistrukturoitua haastattelua. Tutkimuskirjallisuuden mukaan haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on ennalta suunniteltua, päämäärähakuista toimintaa. Haastattelussa ollaan suoraan kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa ja haastattelun avulla voidaan selventää vastauksia ja syventää saatavia tietoja. Haastattelussa voidaan esimerkiksi pyytää esitettyjen mielipiteiden perusteluja. Lisäkysymyksiä voidaan käyttää tarpeen mukaan. (Hirsjärvi - Hurme 2000: 35, 42.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta haastattelija voi vaihdella kysymysten järjestystä sekä sanamuotoa. Puolistrukturoidussa haastattelussa vastauksia ei ole sidottu vastausvaihtoehtoihin, vaan haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin. (Hirsjärvi - Hurme 2000: 47.) Laadimme haastattelukysy-

mykset etukäteen ja kysyimme ne jokaiselta Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointin käyttökokeiluun osallistuneelta lapselta.

Kirjallisuuden mukaan haastattelu kannattaa aloittaa laajoilla ja helpoilla avauskysymyksillä. Tällöin haastateltavalle tulee kokemus, että hän osaa vastata kysymyksiin ja että keskustelu on mielenkiintoista. Sääntönä pidetään sitä, että haastattelussa edetään yleisistä kysymyksistä tarkempiin kysymyksiin. Haastattelun kysymystyyppejä ovat avauskysymykset, jatkokysymykset, lisäkysymykset, tarkentavat kysymykset, suorat kysymykset, epäsuorat kysymykset, organisoivat kysymykset ja tulkitsevat kysymykset. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 107, 111.)

Laadimme haastattelurunkoon avauskysymyksiä, joilla palautimme lapsen itsearvioinnin tekemisen hetkiin ja kuuntelimme hänen kokemuksiaan itsearvioinnin tekemisestä. Haastattelussa esitimme myös suoria kysymyksiä itsearvioinnin väittämien ymmärtämisestä. Haastattelussa käytimme myös tarkentavia kysymyksiä, joilla syvensimme haastateltavien vastauksia väittämien ymmärtämisestä.

Työnjakomme haastattelutilanteessa oli seuraavanlainen. Ensimmäiset käyttökokeilut ja haastattelut nauhoitimme, jonka jälkeen litteroimme saadut aineistot. Ajattelimme tällä menetelmällä vahvistavamme työämme luotettavuutta. Muutaman käyttökokeilun ja haastattelun jälkeen huomasimme litteroinnin olevan työlästä ja turhaa työtä. Saman tiedon itsearvioinnin väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä saimme hyvällä työnjaolla. Toinen meistä oli lapsen tukena itsearvioinnin tekemisessä ja haastatteli lasta väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä, toinen kirjasi lapsen kokemukset muistiin haastattelukaavakkeeseen (liite 4).

4.3 Kahdeksan-12-vuotiaiden lasten kognitiivinen kehitys

COSA on suunnattu kahdeksan-13-vuotiaille lapsille (Keller ym. 2005a: 2). Opinnäytetyössämme pyrimme kartoittamaan sitä kuinka yleisopetuksessa olevat kahdeksan-12vuotiaat lapset ymmärtävät suomentamamme Lasten toimintamahdollisuuksien itsearvioinnin lomakkeen väittämät. Haastattelemme opinnäytetyössämme kahdeksan-12-vuotiaita lapsia. Kartoitamme lomakkeen väittämien suomennosten ymmärrettävyyttä haastatteluissa.

Käyttökokeiluun ja haastatteluun osallistuminen edellyttää lapsilta kognitiivisia valmiuksia. Heidän käsitteellisen ajattelun kehittymisensä tulisi olla orastavan abstraktin ajattelun tasolla. (Himberg – Laakso - Peltola – Nääänen - Vidjeskog 2000: 42- 43.) Avaamme seuraavissa kappaleissa lapsilta vaadittavia kognitiivisia valmiuksia. Haluamme selvittää millaisia kognitiivisia valmiuksia kahdeksan-12-vuotiailla lapsilla tulee olla, jotta he pystyvät ymmärtämään Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n väittämät.

Yksilön kehitykseen kuuluvat olennaisesti muutokset keinoissa säädellä omaa psyykkistä tasapainoa ja ohjata omaa käyttäytymistä. Psykologiassa tätä kutsutaan psyykkiseksi toiminnanohjaukseksi. Psyykkisen tasapainon säätely muuttuu kolmella alueella: emotionien eli tunteiden ohjaamisessa, kognitioiden eli havaintotoimintojen (ajattelun, muistin, tietoisuuden ja kielen) toiminnassa sekä motiivien eli halujen, tavoitteiden ja tarpeiden säätelyssä. (Eronen – Kanninen- Katainen – Kauppinen – Lähdesmäki- Oksala - Penttilä 2001: 11.)

Kognitiivinen kehittyminen viittaa lapsen ajattelun ja ymmärtämisen kehittymiseen sekä kykyyn käyttää aisteja informaation keräämisessä. Se on monimutkainen prosessi, joka alkaa heti lapsen synnyttyä, tai jopa ennen syntymää. Monet teoreetikot ovat pyrkineet selittämään kognitiivista kehittymistä. (Mulligan 2003: 131.) Jean Piaget on tutkinut lapsen käsitteellisen ajattelun kehittymistä ja hänen mukaansa lapsi on ympäristönsä tutkija ja aktiivinen oppija, joka tekee kokeita nähdäkseen, miten sosiaalinen ja fyysiallinen maailma toimii. Piaget'n teorian perusajatus on, että ajattelun kehitys on vaihteista ja kulttuurista riippumatonta. (Himberg ym. 2000: 42- 43.)

Piaget'n mukaan kahdeksan-12-vuotias elää konkreettisten operaatioiden kaudella. Tällöin lapsi hallitsee monia loogisia operaatioita, vaikka ajattelu onkin vielä sidoksissa konkreettisiin tilanteisiin. Tällä kehittymisen kaudella lapsen ajantaju muuttuu varmemmaksi, hän pystyy hahmottamaan käsitteet menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus sekä ymmärtää kellon. Lapsi alkaa ymmärtää myös suhteet, mikä on matematiikan ja numerojärjestelmän oppimisen perusedellytys. (Himberg ym. 2000: 42- 43.) Tällä kaudella lapsi saavuttaa seuraavat kognitiiviset taidot: luku- ja kirjoitustaidon, matemaattisia valmiuksia, orastavan abstraktin ajattelun sekä loogisen päättelykyvyn, jonka avulla lapsi ymmärtää syy-seuraussuhteita. (Mulligan 2003: 139.)

Noin 12 -vuotiaasta lähtien nuori elää kautta, jota kutsutaan muodollisten eli formaalisten operaatioiden kaudeksi. Tällöin hän osaa jo ajatella johdonmukaisesti abstrakteissa tehtävissä. Nuori osaa pohtia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja, joten ajattelu ei ole enää sidoksissa konkreettisiin havaintoihin. (Himberg ym. 2000: 42- 43.) Nuoren looginen päättelykyky on kehittynyt ja nuori kykenee ajattelussaan siirtymään jo tulevaisuuteen (Mulligan 2003: 139).

Opinnäytetyömme käyttökokeiluun osallistuvat lapset olivat ikänsä puolesta kognitiiviselta kehitykseltään konkreettisten operaatioiden kaudella. Näin ollen heillä tulisi olla edellytykset kielellisesti ilmaista itseään ja ajatuksiaan väittämiä tarkasteltaessa haastattelutilanteessa. Emme tunteneet käyttökokeiluun osallistuvia lapsia ennalta ja tämän vuoksi emme voineet ennakoida esimerkiksi lasten kielellisiä vaikeuksia tai muita kognitiivisen kehityksen ongelmia.

4.4 Käyttökokeilun osallistujat

Anoimme maaliskuussa 2006 tutkimuslupaa Helsingin kaupungin opetusvirastolta ja luvan saatuaamme, teimme yhteistyötä erään helsinkiläisen peruskoulun kolmannen luokan kanssa. Neljä oppilasta osallistui uuden suomennetun arviointimenetelmän käyttökokeiluun. Käyttökokeiluun osallistui kaksi tyttöä ja kaksi poikaa, he olivat iältään 10-vuotiaita. Teimme oppilaille kotiin tutkimuslupalaput, joilla varmistimme huoltajan suostumuksen lapsen osallistumiseen COSA:n käyttökokeiluun sekä haastatteluun. Tutkimuslupalapuissa myös varmistettiin lapsen suostumus osallistua käyttökokeiluun ja haastatteluun (liite 3). Lasten toimintamahdollisuuksien itsearvioinnin käyttökokeilut ja haastattelut teimme lasten koululla toukokuussa 2006.

Yhteistyöluokan oppilaiden lisäksi haastattelimme neljää muuta käyttökokeiluun osallistujaa: kahdeksanvuotiasta poikaa, kahta yhdeksänvuotiasta tyttöä sekä 12-vuotiasta tyttöä. Lapset eivät olleet meille entuudestaan tuttuja, joten koimme tämän lisäävän heiltä saatavan tiedon luotettavuutta. Lähetimme heille kotiin samat lupalaput kuin muillekin käyttökokeiluun ja haastatteluihin osallistuneille. Käyttökokeilut sekä haastattelut teimme yksilöllisesti näiden neljän lapsen kotona, rauhallisissa oloissa. Kahdeksanvuotiasta poikaa tapasimme toukokuun lopulla 2006, 12-vuotiasta tyttöä tapasimme elokuussa 2006 ja kahta yhdeksänvuotiasta tyttöä syyskuussa 2006.

Lasten käyttökokemusten lisäksi halusimme kuulla toimintaterapeuttien mielipiteitä Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n arviointilomakkeen suomennoksen ymmärrettävyydestä. Saimme neljä lasten kanssa työskentelevää toimintaterapeuttia kiinnostumaan COSA:n väittämien suomennosten ymmärrettävyyden arvioimisesta. Toimintaterapeuttien konsultaation tarkoituksena oli lisätä työmme luotettavuutta. Toimintaterapeutit antoivat omat vapaamuotoiset parannusehdotuksensa tutustuttuaan tai käytettyään arviointimenetelmää.

Tapasimme kahta toimintaterapeuttia toukokuussa 2006. Toimintaterapeutit tutustuivat Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointiin ja he kertoivat mielipiteensä väittämien ymmärrettävyydestä sekä heidän arvelunsa väittämien suomennosten toimivuudesta lasten kanssa. Tapasimme heidät loppukeväästä, jolloin toimintaterapeuteilla ei enää ollut mahdollisuutta kokeilla arviointimenetelmää asiakkaidensa kanssa. Myös Helena Launiainen antoi omat muutosehdotuksensa väittämien suomennoksista toukokuussa 2006. Teimme lomakkeeseen muutamia muutoksia kesän alussa ja kesäloman jälkeen saimme vielä kaksi uutta toimintaterapeuttia kiinnostumaan arviointimenetelmän suomennoksesta.

Esittelimme syksyllä toimintaterapeuteille Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n ja he kokeilivat itsearviointia muutaman lapsiasiakkansa kanssa. Toimintaterapeutit antoivat arviointimenetelmään tutustuessaan muutamia hyviä ideoita sekä muutosehdotuksia väittämien suomennoksiin. Sovimme heidän kirjaavan myös käyttökokeimuksia asiakkaiden kanssa. Saimme heidän palautteensa Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n väittämien suomennosten toimivuudesta käyttökokeiluiden jälkeen syyskuussa 2006.

5 KÄYTTÖKOKEILUN TULOKSET

Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n väittämien suomennosten ymmärrettävyyttä arvioi kahdeksan lasta. Nuorin arvioitsija oli kahdeksanvuotias poika ja vanhin 12-vuotias tyttö. Arviointiin osallistui myös kaksi yhdeksänvuotiasta tyttöä sekä neljä 10-vuotiasta lasta, kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Haastattelimme lapsia yksilöllisesti

itsearvioinnin käyttökokeilun jälkeen ja pyysimme heitä selittämään omin samoin, mitä he ymmärsivät väittämän tarkoittavan. Myös neljä lasten kanssa työskentelevää toimintaterapeuttia sekä koulutuspäällikkö Launiainen arvioivat Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n väittämien suomennosten ymmärrettävyyttä.

5.1 Lasten haastatteluvastausten tarkastelua

Kävimme lasten haastatteluvastaukset läpi väittämä väittämältä. Seuraavat itsearvioinnin suomennetut väittämät olivat lasten mielestä vaikeasti ymmärrettäviä:

TAULUKKO 1. Suomennetut väittämät, joiden ymmärtämisessä lapsilla oli vaikeuksia. (Suomennokset: Asteljoki- Pulli.)

Suomennetut väittämät:	Kuinka monella haastatteluun osallistuneista lapsista oli vaikeuksia ymmärtää suomennettu väittämä:
<i>Teen ostoksia itse</i>	1/8
<i>Teen jokapäiväiset askareeni</i>	2/8
<i>Minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita joista pidän</i>	1/8
<i>Pystyn liikkumaan paikasta toiseen</i>	7/8
<i>Pystyn valitsemaan asioita joita haluan tehdä</i>	3/8
<i>Pystyn pitämään ajatukseni siinä mitä olen tekemässä</i>	2/8
<i>Saan toiset ymmärtämään ajatuksiani</i>	6/8
<i>Saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla</i>	4/8
<i>Käytän käsiäni käsitellessäni esineitä ja tavaroita</i>	4/8

Näiden edellisten yhdeksän väittämien suomennoksia tarkastelemme vielä uudestaan ja pyrimme löytämään niihin helpommin ymmärrettävät suomennokset. Esimerkiksi väittämän *pystyn liikkumaan paikasta toiseen* viittaus henkilön liikkumiseen erilaisissa toimintaympäristöissä jää epäselväksi. Lapsille vaikeasti ymmärrettävät väittämät olivat

meidänkin mielestä vielä epäselviä ja nyt haastatteluiden pohjalta saimme asiasta varmuuden.

5.2 Toimintaterapeuttien arviot väittämien suomennoksista

Kaksi toimintaterapeuttia oli huolissaan seuraavien väittämien ymmärrettävyydestä. Väittämät *saan toiset ymmärtämään ajatuksiani, saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla* sekä *käytän käsiäni käyttäessäni tavarointa* olivat heidän mielestään vaikeasti ymmärrettäviä. Väittämien vaativat ainakin selvityksen tarjoamisen lapselle itsearviointia tehtäessä.

He ehdottivat väittämien *saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla* muuttamista muotoon *pystyn liikkumaan haluamallani tavalla*. Samoin väittämien *käytän käsiäni käyttäessäni tavarointa* muuttamista muotoon *pystyn käsittelemään tavarointa ja esineitä käsilläni*. Väittämien *saan toiset ymmärtämään ajatuksiani* he eivät keksineet parempaa ehdotusta, mutta painottivat vielä väittämien selvityksen tarjoamista lapselle itsearviointia tehtäessä.

Toimintaterapeutit kiinnittivät myös huomionsa väittämien *pystyn liikkumaan paikasta toiseen*. He ehdottivat väittämien muuttamista Toimintamahdollisuuksien itsearviointi OSA:n samankaltaisen väittämien suuntaiseksi. OSA:ssa väittäminen on muodossa *pääsen liikkumaan sinne mihin minun tarvitsee mennä*. Toimintaterapeuttien mielestä Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n käsikirjassa tulisi huomioida nämä muutamat hankalat väittämät ja korostaa tässä yhteydessä väittämien selvityksen tarjoamisen tärkeyttä.

Toiset kaksi toimintaterapeuttia antoivat myönteistä palautetta Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:sta. Itsearvioinnit ovat heidän mukaansa koululaisille koulusta tuttuja ja lapsille mieluisia. Arviointikaavakkeen ulkoasuun he olivat hyvin tyytyväisiä. Heidän mielestään hymynaamat ja tähdet sopivat oikein hyvin lasten itsearviointiin. Kävimme itsearvioinnin suomennetut väittämät heidän kanssaan läpi ja toimintaterapeutit tarjosivat muutamaan väittämään parannusehdotuksia. Väittämien *pystyn liikkumaan paikasta toiseen* he ehdottivat muotoa *osaan liikkua erilaisissa paikoissa*. Väittämien *saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla* toimintaterapeutit tarjosivat muo-

toa *pystyn liikkumaan ja leikkimään haluamallani tavalla*. Samoin väittämään *käytän käsiäni käyttäessäni tavarointa* toimintaterapeutit ehdottivat muotoa *pystyn käyttämään käsiäni tutkiessani ja leikkiessäni tavarointa*. Toimintaterapeutit korostivat väittämien selvitysten tarjoamista lapsille itsearviointia tehtäessä.

Toimintaterapeutit kokeilivat Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:a muutaman asiakkaansa kanssa. Toimintaterapeutti1. käytti itsearviointia kolmen 12 - 14-vuotiaan pojan kanssa. Hän kertoi asiakkaillaan olleen vaikeuksia väittämän *pystyn liikkumaan paikasta toiseen* kanssa. Väittämän ymmärtämiseen oli auttanut sen vaihtaminen muotoon *pystyn liikkumaan erilaisissa ympäristöissä*. Myös väittämä *minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita, joista pidän* oli ollut asiakkaille vaikea. Kukaan heistä ei ollut osannut vastata tähän väittämään. Yhdellä asiakkaista oli vaikeutta muistaa arvioida toimintojen tärkeyttä suoriutumisen arvioinnin jälkeen. Asiakas oli kokenut väittämien tärkeyden arvioimisen olevan turhaa. Sama asiakas olisi toimintaterapeutti1. mukaan mahdollisesti hyötynyt enemmän itsearvioinnin korttien lajittelu versiosta, jolloin hän ei ehkä olisi turhautunut kynä-paperi työskentelyn haasteellisuuteen. Toimintaterapeutti1 myös pohti, että toimintaterapeutin olisi hyvä miettiä etukäteen millaisista asioista hän tarvitsee tietoa ja valita arvioitavat väittämät sen mukaan. Hän kirjoitti palautteessaan seuraavasti:

Huomasin, että parin sivullisen jälkeen tällaiset huonosti keskittyvät nuoret alkoivat jo väsyä. Minun olisi pitänyt terapeutina osata valita etukäteen pari sellaista sivullista kysymyksiä joihin olisin eniten halunnut vastausta. Ei kannata kysyä itsestäänse-vyyksiä huonosti keskittyviltä nuorilta. Eri tavoin sovellettuna COSA on erittäin hyvä työväline toimintaterapeuteille.

Toimintaterapeutti2 käyttökokeili Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointia kolmen asiakkaansa kanssa. Lapset olivat iältään seitsemän, kahdeksan ja 12-vuotiaita. Toimintaterapeutti2 kertoi asiakkailla olleen vaikeutta askareet -sanon ymmärtämisessä väittämässä *teen jokapäiväiset askareeni ja tehtäväni*. Kielellisistä vaikeuksista johtuen he olivat ajatelleet askareet sanon viittaavan askarteluun.

Koulutuspäällikkö Launiainen tutustui Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:an ja antoi vinkkejä väittämien suomennoksiin. Hän painotti, että olisi hyvin tärkeää säilyttää suomennetuissa väittämässä alkuperäisen COSA:n väittämien sisällöt. Esimerkiksi väittämä *keep my body clean*, jonka olimme suomentaneet muotoon *pese-dyn itse*. Väittämän suora suomennos olisi *pidän vartaloni puhtaana*. Väittämässä kuitenkin tarkoitetaan muunlaista siisteyttä kuin ainoastaan suihkussa käymistä. Tämä tulee

ilmi väittämän selvityksestä. Selvitysten suomennoksissa meidän tulee myös noudattaa tarkasti alkuperäistä englanninkielistä muotoa ja poistaa kokonaan omat esimerkkimme, sillä ne ohjaavat lasten ajattelua.

6 LOPULLINEN KAAVAKE

Käyttökokeiluiden, toimintaterapeuttien sekä koulutuspäällikkö Launiaisen palautteiden avulla viimeistelimme suomennetun arviointilomakkeen väittämät (liite 2). Muokkasimme myös väittämien selvityksiä yhdenmukaiseksi COSA:n käsikirjan kanssa (Keller ym. 2005a: 10 - 11). Avaamme tässä kappaleessa taustoja valintojemme takana. Seuraavissa, viiden väittämän taulukoissa, olemme havainnollistaneet väittämien ja niiden selvitysten suomentamisprosessia (taulukot 2 – 6). Taulukossa ensimmäisenä, kursivointuna on COSA:n alkuperäinen englanninkielinen väittämä ja sen selvitys. Seuraavana, tavallisella fontilla on Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n ensimmäisen version väittämä ja sen selvitys. Lopulliseen versioon teimme muutoksia käyttökokeiluiden, toimintaterapeuttien ja koulutuspäällikkö Launiaisen palautteiden pohjalta. Lihavoidulla tekstillä olemme kirjanneet lopullisen väittämämuodon ja sen selvityksen.

Ensimmäisen väittämän *peseydyn itse*, muutimme muotoon *pidän itseni puhtaana ja siistinä*. Pyrimme tällä muutoksella tukemaan väittämän ja sen selvityksen yhdenmukaisuutta. Väittämiin *pukeudun itse* sekä *syön ruokani ilman apua* olimme edelleen tyytyväisiä. Muokkasimme vain hieman niiden selvityksiä. Väittämä *teen ostoksia itse* muutimme muotoon *osaan tehdä pieniä ostoksia*. Tähän päätökseen tulimme käyttökokeilun palautteen jälkeen, sekä pohdittuamme millaista on alle 13-vuotiaan lapsen rahankäyttö. Väittämä *teen jokapäiväiset askareeni* muokkasimme muotoon *saan tehtyä jokapäiväiset askareeni*. Väittämän selvityksestä jätimme pois esimerkit, sillä alkuperäisessä COSA:n selvityksessä ei esimerkkejä ole. Emme myöskään halunneet esimerkeillä johdella lasten ajattelua.

TAULUKKO 2. COSA:n viisi ensimmäistä väittämää ja selvitykset (Keller ym. 2005a: 10 ; suomennokset: Asteljoki- Pulli 2006.)

<i>Keep my body clean</i>	<i>You are able to wipe your or wash your hands and face. You take a shower or bath without any help. You brush your teeth and hair by yourself.</i>
Peseydyn itse	Pystyt pesemään kätesi ja kasvosi. Käyt suihkussa ja kylvyssä ilman apua. Osaat harjata hampaasi ja kammata hiuksesi itse.
Pidän itseni puhtaana ja siistinä	Pystyt pesemään kätesi ja kasvosi. Käyt suihkussa ja kylvyssä ilman apua. Harjaat hampaasi ja kampaat hiuksesi itse.
<i>Dress myself</i>	<i>You are able choose what you want to wear and are able to put your clothes on without any help.</i>
Pukeudun itse	Pystyt valitsemaan mitä vaatteita haluat pukea. Saat puettua vaatteet päällesi ilman apua.
Pukeudun itse	Pystyt valitsemaan mitä vaatteita haluat pukea. Saat puettua vaatteet päällesi ilman apua.
<i>Eat my meals without any help</i>	<i>You are able use a fork, spoon, knife to eat with, and a cup or glass to drink from without spilling or needing any help.</i>
Syön ruokani ilman apua	Pystyt syömään haarukalla, veitsellä ja lusikalla. Osaat juoda lasista tai mukista ilman, että läikytät tai tarvitset apua.
Syön ruokani ilman apua	Pystyt syömään haarukalla, veitsellä ja lusikalla. Juot lasista tai mukista ilman, että läikytät tai tarvitset apua.
<i>Buy something myself</i>	<i>You are able choose an item to buy and know how much money to give to a cashier. If you had a dollar, you would know how to purchase a needed or desired item. The Purchase would take place within school, the community, or any other setting.</i>
Teen ostoksia itse	Pystyt valitsemaan ostettavan ja tiedät minkä rahasumman annat kassalla. Jos sinulla olisi rahaa käytössäsi, osaisit ostaa haluamasi tai tarvitsemasi asian. Osaat tehdä ostoksia koulussa, kaupassa, kioskillä, postissa tms.
Osaan tehdä pieniä ostoksia	Pystyt valitsemaan ostettavan ja tiedät minkä rahasumman annat kassalla. Jos sinulla olisi rahaa käytössäsi, osaisit ostaa haluamasi tai tarvitsemasi asian. Osaat tehdä ostoksia koulussa, kaupassa, kioskillä, postissa tms.
<i>Get my chores done</i>	<i>You are able to finish jobs asked of you without any help from others. Chores could involve jobs assigned in the home, classroom, or other setting as appropriate.</i>
Teen jokapäiväiset askareeni ja tehtäväni	Pystyt tekemään annetut tehtävät ilman toisten apua. Esimerkiksi teet kotihommia (roskien vienti, astioiden koneeseen laitto), askareita koulussa (taulun pyyhkiminen) tai muissa toimintaympäristöissäsi (harrastukset, kerhot).

Saan tehtyä joka-päiväiset askareeni	Saat valmiiksi sinulle annetut tehtävät ilman toisten apua. Tehtävät voivat olla kotiaskareita, tehtäviä koulussa tai muualla.
---	---

Väittämä *nukun riittävästi* oli kaikille käyttökokeiluun osallistujille selkeä ja näin ollen emme muokanneet sitä. Väittämä *minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita, joista pidän* oli yhdelle lapselle haasteellinen. Päädyimme kuitenkin pitämään väittämän tässä muodossa, koska se on täysin alkuperäisen mukainen ja uskomme väittämän selvityksen tarjoamisen auttavan lapsia väittämän ymmärtämisessä. Väittämä *huolehdin tavaroistani* ei tarvinnut muokkausta. Muutimme sen selvitystä paremmin vastaamaan alkuperäistä väittämän selvitystä. Väittämä *pystyn liikkumaan paikasta toiseen* oli ehdottomasti haasteellisin väittämä kaikkien palautteiden mukaan. Saimme muutosehdotuksia toimintaterapeuteilta ja päädyimme muokkaamaan sen muotoon *pystyn liikkumaan erilaisissa paikoissa*. Muokkasimme myös väittämän selvitystä paremmin alkuperäistä vastaavaksi. Tässä väittämässä pyrimme korostamaan henkilön liikkumista erilaisissa toimintaympäristöissä. Toivomme näiden muutosten auttavan väittämän ymmärtämisessä. Väittämä *pystyn valitsemaan asioita, joita haluan tehdä* oli muutamalle lapselle haasteellinen. Emme kuitenkaan muokanneet väittämää, sillä pitkän pohdinnan jälkeen emme keksineet parempaa vaihtoehtoa. Toiseksi, väittämä on aivan alkuperäisen väittämän mukainen ja uskomme sen olevan ymmärrettävä väittämän selvityksen tarjoamisen myötä.

TAULUKKO 3. COSA:n väittämät ja selvitykset 6 – 10. (Keller ym. 2005a: 10, 11; suomennokset: Asteljoki- Pulli 2006.)

<i>Get enough sleep</i>	<i>You sleep enough so that you have the energy to do the things you need or you want to do.</i>
Nukun riittävästi	Nukut tarpeeksi pitkään, jotta sinulla on voimia tehdä asioita joita sinun täytyy ja joita sinä haluat tehdä.
Nukun riittävästi	Nukut tarpeeksi pitkään, jotta sinulla on voimia tehdä asioita joita sinun täytyy ja joita sinä haluat tehdä.
<i>Have enough time to do things I like</i>	<i>You keep a good schedule to get your work done so you have free-time to do things you like to do.</i>
Minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita, joista pidän	Aikataulussasi on tilaa tehtäville sekä vapaa-ajalle, jolloin voit tehdä asioita, joista pidät.

Minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita, joista pidän	Aikataulussasi on tilaa tehtäville sekä vapaa-ajalle, jolloin voit tehdä asioita, joista pidät.
<i>Take care of my things</i> Huolehdin tavaroistani	<i>You keep your clothes, book, games, and other things neatly so that you can easily find what you need.</i> tavaroistani hyvin, jotta löydät helposti tarvitsemasi.
Huolehdin tavaroistani	Pidät vaatteesi, kirjasi, pelisi ja muut tavarasi siististi järjestyksessä, jotta löydät helposti tarvitsemasi.
<i>Get around from one place to another</i> Pystyn liikkumaan paikasta toiseen	<i>You can move your entire body to get to where you need to go. (This item refers to mobility within the client's various environments rather than gross motor skills.)</i> Pystyt liikkumaan erilaisissa paikoissa niin, että pääset sinne minne haluat mennä. (Väittämä viittaa enemmän asiakkaan erilaisten toimintaympäristöjen rajoituksiin kuin karkeamotorisiin taitoihin.)
Pystyn liikkumaan erilaisissa paikoissa	Pystyt liikkumaan erilaisissa paikoissa niin, että pääset sinne minne sinun tarvitsee mennä. (Väittämä viittaa enemmän asiakkaan liikkumiseen erilaisissa toimintaympäristöissä kuin karkeamotorisiin taitoihin.)
<i>Choose things that I want to do</i> Pystyn valitsemaan asioita, joita haluan tehdä	<i>You can choose things you want to do to have fun. You have the control to choose one activity over another in an appropriate situation. (For example, you cannot choose to not finish your class work, but you can choose what activities you can do within reason during free time.)</i> Pystyt valitsemaan asioita, joita haluat tehdä pitääksesi hauskaa. Valintatilanteessa pystyt valitsemaan yhden tekemisen toisen sijaan, tilanteen vaatimusten mukaisesti. Esim. koulussa, et voi päättää jättäväsi koulutyöt kesken, mutta vapaa-ajalla voit valita järkevästi sinulle mieluisia puuhia.
Pystyn valitsemaan asioita, joita haluan tehdä	Pystyt valitsemaan asioita, joita haluat tehdä pitääksesi hauskaa. Valintatilanteessa pystyt valitsemaan yhden tekemisen toisen sijaan, tilanteen vaatimusten mukaisesti. Esim. koulussa, et voi päättää jättäväsi koulutyöt kesken, mutta vapaa-ajalla voit valita sinulle mieluisia puuhia.

Väittämä *pystyn keskittymään siihen mitä olen tekemässä* ei tarvinnut muokkausta. Väittämän *teen asioita perheeni kanssa* selvitykseen teimme pieniä muutoksia. Nykyisessä muodossaan se vastaa enemmän alkuperäistä selvitystä. Väittämään *teen asioita ystäväni kanssa* emme tehneet muutoksia. Väittämän *teen asioita luokkakavereideni kanssa* selvitykseen teimme muutamia muutoksia. Jätimme pois esimerkit ja tarkensimme sanamuotoja. Väittämä *noudatan luokan sääntöjä* ei tarvinnut muokkausta.

TAULUKKO 4. COSA:n väittämät ja selvitykset 11 – 15. (Keller ym. 2005a: 11; suomennotokset: Asteljoki- Pulli 2006.)

<p><i>Keep my mind on what I'm doing</i></p> <p>Pystyn keskittymään siihen mitä olen tekemässä</p> <p>Pystyn keskittymään siihen mitä olen tekemässä</p>	<p><i>You are able to keep thinking about what you are doing. You do not need someone to remind you to finish.</i></p> <p>Pystyt keskittymään ja pitämään ajatuksesi siinä mitä olet tekemässä. Et tarvitse toisten muistuttelua tekemisen loppuun saamisessa.</p> <p>Pystyt keskittymään ja pitämään ajatuksesi siinä mitä olet tekemässä. Et tarvitse toisten muistuttelua tekemisen loppuun saamisessa.</p>
<p><i>Do things with my family</i></p> <p>Teen asioita perheeni kanssa</p> <p>Teen asioita perheeni kanssa</p>	<p><i>You are able to work and play with the members of your family.</i></p> <p>Sinä touhuilet ja leikit perheesi kanssa. Vietät aikaasi perheesi kanssa.</p> <p>Työskentelet ja leikit perheesi kanssa.</p>
<p><i>Do things with my friends</i></p> <p>Teen asioita ystäväni kanssa</p> <p>Teen asioita ystäväni kanssa</p>	<p><i>You have others your age that you like to be with and do things with.</i></p> <p>Sinulla on oman ikäisiä ystäviä, joiden kanssa haluat olla ja tehdä asioita yhdessä.</p> <p>Sinulla on oman ikäisiä ystäviä, joiden kanssa haluat olla ja tehdä asioita yhdessä.</p>
<p><i>Do things with my classmates</i></p> <p>Teen asioita luokkakavereideni kanssa</p> <p>Teen asioita luokkakavereideni kanssa</p>	<p><i>You are able to get along with the children in your class to work and share in school.</i></p> <p>Tulet toimeen luokkakavereidesi kanssa ja pystyt työskentelemään luokkahuoneessa. Toisten läsnäolo ei häiritse sinua ja pystyt osallistumaan pari- ja ryhmätyöskentelyyn. Pystyt jakamaan asioita koulussa, esim. välineitä sekä odottamaan vuoroasi.</p> <p>Tulet toimeen luokkakavereidesi kanssa ja pystyt työskentelemään ja jakamaan asioita luokkahuoneessa.</p>
<p><i>Follow classroom rules</i></p> <p>Noudatan luokan sääntöjä</p> <p>Noudatan luokan sääntöjä</p>	<p><i>You understand and follow the rules and schedule of your classroom.</i></p> <p>Ymmärrät ja noudatat luokkasi sääntöjä sekä lukujärjestystä</p> <p>Ymmärrät ja noudatat luokkasi sääntöjä sekä lukujärjestystä.</p>

Muokkasimme väittämää *saan opettajan antamat tehtävät tehtyä oppitunnin aikana*, muotoon *saan tehtyä oppitunnin tehtävät ajallaan*. Väittämän uusi muoto vastaa paremmin alkuperäistä väittämää. Väittämään *teen koulusta saamani kotiläksyt* emme tehneet muutoksia. Väittämän *pyydän opettajalta apua, kun sitä tarvitsen* muokkasimme muotoon *kysyn opettajalta apua, kun sitä tarvitsen*. Tähän ratkaisuun päädyimme kouluspäällikkö Launiaisien palautteen pohjalta. Uusi väittämän muoto on paremmin yhdenmukainen alkuperäisen kanssa. Väittäminen *saan toiset ymmärtämään ajatuksiani* oli lähes kaikille käyttökokeiluun osallistuneille lapsille haasteellinen. Muokkasimme väittämän erään käyttökokeiluun osallistuneen lapsen ehdotuksen pohjalta muotoon *osaan selittää toisille omia ajatuksiani*.

TAULUKKO 5. COSA:n väittämät ja selvitykset 16 – 20. (Keller ym. 2005a: 11; suomennot: Asteljoki- Pulli 2006.)

<i>Finish my work in class on time</i> Saan tehtyä opettajan antamat tehtävät oppitunnin aikana Saan tehtyä oppitunnin tehtävät ajallaan	<i>You are able to start your class work once your teacher asks you to and you keep working at it so you finish on time.</i> Pystyt aloittamaan työskentelyn oppitunnille opettajan antaessa tehtävät. Pystyt työskentelemään annetun tehtävän kanssa ja saat sen valmiiksi ennen välitunnin alkua. Pystyt aloittamaan työskentelyn oppitunnilla opettajan antaessa tehtävät. Pystyt työskentelemään annetun tehtävän kanssa ja saat sen valmiiksi ajallaan.
<i>Get my homework done</i> Teen koulusta saamani kotiläksyt Teen koulusta saamani kotiläksyt	<i>You are able to study at home to finish your homework on time.</i> Pystyt tekemään kotiläksyt kotona ja saat ne valmiiksi ajoissa. Pystyt tekemään kotiläksyt kotona ja saat ne valmiiksi ajoissa.
<i>Ask my teacher questions when I need to</i> Pyydän opettajalta apua, kun sitä tarvitsen Kysyn opettajalta apua, kun sitä tarvitsen	<i>You are able to ask your teacher for help when you do not understand something or when you are having a problem.</i> Pyydät opettajaltasi apua, kun et ymmärrä jotain tai, kun sinulla on vaikeuksia tehtävissä. Pyydät opettajaltasi apua, kun et ymmärrä jotain tai, kun sinulla on vaikeuksia.
<i>Make others understand my ideas</i>	<i>You are able to share your thoughts and feelings so others understand.</i>

Saan toiset ymmärtämään ajatuksiani	Pystyt jakamaan ajatuksiasi ja tunteitasi niin, että toiset ymmärtävät sinua.
Osaan selittää toisille omia ajatuksiani	Pystyt jakamaan ajatuksiasi ja tunteistasi niin, että toiset ymmärtävät sinua.
<i>Think of ways to do things when I have a problem</i>	<i>You try other ways of doing things when you are having difficulty.</i>
Keksin ratkaisuja pulmatilanteisiin	Kokeilet erilaisia keinoja ratkaista ongelmatilanteita.
Keksin ratkaisuja pulmatilanteisiin	Kokeilet erilaisia keinoja ratkaista ongelmatilanteita.

Väittämät *jatkan työskentelyä, vaikka tehtävä tuntuu minusta vaikealta* sekä *pystyn hylitsemään itseni, kun olen suuttunut* eivät tarvinneet muokkausta. Väittämä *saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla* oli hyvin haasteellinen puolelle käyttökokeiluun osallistuneista lapsista. Myös toimintaterapeuttien palautteissa tämä väittämä nousi esille. Muokkasimme sen palautteiden pohjalta muotoon *pystyn liikkumaan haluamallani tavalla*. Toinen, hyvin haasteellinen väittämä oli *käytän käsiäni käyttäessäni tavaroita*. Muokkasimme sen palautteiden jälkeen muotoon *käytän käsiäni työskennellessäni tavaroilla*, mutta emme ole tämän väittämän suomennokseen täysin tyytyväisiä. Mielestämme väittämä vaatii ehdottomasti väittämän selvityksen tarjoamisen lapselle. Väittämään *jaksan tehdä tehtäväni loppuun* olimme edelleen tyytyväisiä. Muokkasimme hie-
man sen selvityksen sanamuotoja.

TAULUKKO 6. COSA:n väittämät ja selvitykset 21 – 25. (Keller ym. 2005a: 11; suomennot: Asteljoki- Pulli 2006.)

<i>Keep working on something even when it gets hard</i>	<i>You keep working on what you are doing even if it is hard.</i>
Jatkan työskentelyä, vaikka tehtävä tuntuu minusta vaikealta	Jatkat työskentelyä vaikka tehtävä tuntuisikin vaikealta.
Jatkan työskentelyä, vaikka tehtävä tuntuu minusta vaikealta	Jatkat työskentelyä vaikka tehtävä tuntuisikin vaikealta

<i>Calm myself down when I am upset</i>	<i>You can stop feeling angry, sad, or frustrated when something bad happens. You know things you can do to help mad, sad or frustrated feelings go away.</i>
Pystyt hillitsemään itsesi, kun olet suuttunut	Pystyt hillitsemään suuttumustasi, suruasi tai turhautumistasi, kun jotain ikävää tapahtuu. Tiedät keinoja, joilla saat suuttumustasi, suruasi ja turhautumistasi vähenemään.
Pystyn hillitsemään itseni, kun olen suuttunut	Pystyt hillitsemään suuttumustasi, suruasi tai turhautumistasi, kun jotain ikävää tapahtuu. Tiedät keinoja, joilla saat suuttumustasi, suruasi ja turhautumistasi vähenemään.
<i>Make my body do what I want it to do</i>	<i>You can make your body move to play, work and do the things you want to do. (This item refers to gross motor skills.)</i>
Saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla	Saat kehosi liikkumaan, että voit leikkiä, puuhailla ja tehdä kaikkia asioita joita haluat. (Kysymys viittaa karkeamotorisiin taitoihin.)
Pystyn liikkumaan haluamallani tavalla	Saat kehosi liikkumaan niin, että voit leikkiä, puuhailla ja tehdä kaikkia asioita joita haluat. (Kysymys viittaa karkeamotorisiin taitoihin.)
<i>Use my hands to work with things</i>	<i>You can make your hands and fingers move to do things with games, school supplies, or other objects.</i>
Käytän käsiäni käyttäessäni tavaroita	Pystyt liikuttamaan käsiäsi sekä sormiasi puuhaillessasi pelien, koulutarvikkeiden tai muiden tavaroiden kanssa.
Käytän käsiäni työskennellessäni tavaroiden kanssa	Pystyt liikuttamaan käsiäsi sekä sormiasi puuhaillessasi pelien, koulutarvikkeiden tai muiden tavaroiden kanssa.
<i>Finish what I am doing without getting tired too soon</i>	<i>You get done with what you are doing without your body needing to rest.</i>
Jaksan tehdä tehtäväni loppuun	Saat tehtäväsi tehtyä loppuun niin, ettet joudu lepäämään välillä.
Jaksan tehdä tehtäväni loppuun	Saat tehtyä tehtäväsi loppuun väsymättä liikaa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1) itsearviointin kyselylomakkeen ensimmäinen suomennettu versio. Aloitimme työskentelyn tutustumalla alkuperäiseen itsearviointiin ja sen käsikirjaan. Ymmärtääksemme itsearviointia paremmin, kartoitimme tietojamme sen taustalla vaikuttavista teorioista, Inhimillisen toiminnan mallista ja asiakaslähtöisyydestä. Näiden taustateorioiden valossa lähdimme suomentamaan COSA:n kyselylomaketta, etsien toimivaa suomennosta kyselylomakkeen 25:lle väittämälle. Kyselylomakkeen väittämien suomentaminen oli ajoittain haasteellista työtä ja vaikeina hetkinä lohdutimme toisiamme sillä tosiasialla, että olemme toimintaterapeuttiopiskelijoita, emme kielenkääntäjiä. COSA:n suomennetun kyselylomakkeen ensimmäinen versio valmistui huhtikuussa 2006.

Opinnäytetyötä tehdessämme yritimme yhdistää COSA:n väittämiä inhimillisen toiminnan mallin käsitteisiin, kuten OSA:ssa oli tehty. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä COSA itsearviointin väittämiä ei pysty erittelemään MOHO:n käsitteisiin. COSA:ssa väittämät liikkuvat alueella, joka kuvaa yksilön näkökulmaa tekemisessä. Luovuimme yhdistämisyrityksistä neuvoteltuamme koulutuspäällikkö Launiaisen kanssa. Tämän tehtyämme opimme kuitenkin paljon COSA:n ja MOHO:n yhteydestä.

Käyttökokeilimme Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n ensimmäistä versiota kahdeksan ala-asteikäisen lapsen kanssa toukokuussa 2006 ja syyskuussa 2006. Haastattelimme käyttökokeiluun osallistuneita lapsia itsearviointin väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä. Lasten kanssa tehdyt itsearviointin käyttökokeilut ja haastattelut tarjoisivat meille paljon tietoa väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä, sekä saimme arvokasta kokemusta lasten haastattelemisesta. Ensimmäiset käyttökokeilut ja haastattelut nauhoitimme, jonka jälkeen litteroimme saadut aineistot. Ajattelimme tällä menetelmällä vahvistavamme työmme luotettavuutta. Muutaman käyttökokeilun ja haastattelun lapsen jälkeen huomasimme litteroinnin olevan turhaa työtä. Saman tiedon itsearviointin väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä saimme hyvällä työnjaolla. Toinen meistä oli lapsen tukena itsearviointin tekemisessä ja haastatteli lasta väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä, toinen kirjasi lapsen kokemukset muistiin haastatte-

lupohjaan. Yhdessä kävimme läpi lasten haastatteluvastaukset väittämien ymmärrettävyydestä ja löysimme ne väittämät joiden suomennosta tuli vielä muuttaa.

Konsultoimme koulutuspäällikkö Launiaista sekä neljää lasten kanssa työskentelevää toimintaterapeuttia väittämien suomennosten ymmärrettävyydestä ja toimivuudesta. Lasten haastatteluiden ja ammattilaisten palautteen pohjalta teimme muutoksia kyselylomakkeeseen ja luovutimme The Child Occupational Self Assessment (COSA) ensimmäisen suomennetun version, Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n koulutusohjelmamme käyttöön. Mielestämme saimme aikaiseksi toimivan arviointilomakkeen ja olemme työhömmä tyytyväisiä. Ensimmäinen lomakkeen suomennos on tehty tutkimuskäyttöön, joten sitä ei vielä saa käyttää toimintaterapeuttisessa arvioinnissa. Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n suomentamisprosessi on vasta aluillaan.

7.1 Ajatuksia jatkotutkimuksesta

Jatkotutkimuksen aiheeksi ehdottaisimme Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n toimivuuden pilottitutkimusta. Pilottitutkimuksessa voitaisiin tutkia sen soveltuvuutta suomalaiseen toimintaterapiaan. Pilottitutkimuksen tuloksien mukaan Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:n väittämiä voisi vielä muokata. Uskomme opinnäytetyömme kappaleen kuusi auttavan jatkotutkimuksen tekijöitä. Tässä kappaleessa avaamme suomennosprosessissa tekemiemme valintojen taustoja.

Saimme opinnäytetyönämme aikaiseksi Lasten toimintamahdollisuuksien itsearvioinnin COSA:n kyselylomakkeen ensimmäisen version. Itsearviointia on vaikea ymmärtää ja käyttää ilman käsikirjaa, ja mielestämme käsikirjan suomentaminen olisi seuraava työvaihe COSA:n suomentamisprosessissa. Samansuuntaista palautetta saimme toimintaterapeuteilta, kun he käyttökokeilivat Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:a asiakkaidensa kanssa. Viimeisimmän COSA itsearviointiin liittyvän tutkimustiedon voi löytää internetistä MOHO Clearinghouse sivuilta, osoitteesta: <http://www.moho.uic.edu> (Keller ym. 2005: 5.)

7.2 Oma ammatillinen kasvumme

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet paljon asiakaslähtöisyydestä sekä arvioinnista lasten toimintaterapiassa. Lasten itsearviointi oli meille molemmille uusi arviointimenetelmä, mutta tämän opinnäyteprosessin myötä olemme molemmat vakuuttuneita sen toimivuudesta. Mielestämme toimintaterapiaprosessin alussa on erittäin tärkeää saada esille myös lapsen kokemus omista vahvuuksistaan sekä huolenaiheistaan, ei vain lähettävän tahon tai vanhempien huoli lapsen tilanteesta. Tulemme käyttämään Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA:a lapsiasiakkaidemme kanssa.

Opinnäytetyön tekeminen oli varsinainen tiimityöskentelytaitojemme koetinkivi. Olemme koulutuksemme aikana harjoitelleet paljon ryhmätöiden tekemistä, mutta opinnäytetyön tekeminen vaati meiltä mielestämme vielä suurempaa jakamisen, tiedon etsimisen ja neuvottelun taitoja kuin mitkään aikaisemmat koulutyömme. Koemme onnistuneemme tiimityöskentelyssämme hyvin. Työnjakomme on ollut oikein toimivaa, kommunikointi suoraa, kannustus ja innostus molemminpuolista sekä molemmat olemme joustaneet tarvittaessa niin aikatauluissa kuin näkemyksissämme työn lopputuloksen suhteen. Olemme myös hyvin tyytyväisiä yhteistyöhöemme opinnäytetyöhöemme osallistuneiden toimintaterapeuttien kanssa. Oli hienoa huomata kuinka moni toimintaterapeutti oli kiinnostunut opinnäytetyömme aiheesta. Meistä tuntui silloin, että oikeasti teemme hyödyllistä työtä. Uskomme tämän opinnäytetyöprosessin valmistaneen meitä työyhteisöissä toimimiseen.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme lukeneet paljon englanninkielistä ammattikirjallisuutta ja näin ollen toimintaterapian englanninkieliset käsitteet ovat tulleet meille tutuiksi. Koemme tästä olevan paljon hyötyä sillä suurin osa ammattikirjallisuudestamme on edelleen englanninkielistä. Tämän kokemuksen jälkeen uskallamme paremmin etsiä tietoa englanninkielisistä toimintaterapian oppaista ja kirjoista.

LÄHTEET

- Baron, Kathi - Kielhofner, Gary - Iyenger, Anita - Goldhammer, Victoria - Wolenski, Julie 2002: A Users's Manual for The Occupational Self Assessment (OSA) (Version 2.1). Model of Human Occupation Clearinghouse. Department of Occupational Therapy. University of Illinois at Chicago.
- Case-Smith, Jane 2001: Occupational Therapy for Children. The United States on America: Mosby, Inc.
- Coster, Wendy 1998: Occupation-Centered Assessment of Children. The American Journal of Occupational Therapy 52 (5) 337- 344.
- Eronen, Sanna - Kanninen, Virpi - Katainen, Katri - Kauppinen, Laura - Lähdesmäki, Mari - Oksala, Else - Penttilä, Mia 2001: Persoona. Kehityopsykologia. Helsinki: Edita Oyj.
- Harra, Toini 2003: Toimintaterapianimikkeistön teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa Holma, Tupu 2003: Toimintaterapianimikkeistö 2003. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, Kuntatalon paino.
- Himberg, Lea - Laakso, Juhani - Peltola, Ritva - Näätänen, Risto - Vidjeskog, Jan 2000: Kehittyvä ihminen. Psykologia 2. Porvoo: WSOY.
- Hirsjärvi, Sirkka - Hurme, Helena 2000: Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki Yliopistopaino.
- Keller, Jessica - Kafkes, Anna - Basu, Semonti - Federico, Jeanne - Kielhofner, Gary 2005a: Child Occupational Self Assessment (COSA) Version 2.1
- Keller, Jessica - Kafkes, Ana - Kielhofner, Gary 2005b: Psychometric characteristics of the Child Occupational Self Assessment (COSA), Part One: An initial examination of psychometric properties. Scandinavian Journal of Occupational Therapy 12 (3). 118- 127.
- Keller, Jessica - Kielhofner, Gary 2005: Psychometric characteristics of the Child Occupational Self Assessment (COSA), Part Two: Refining the psychometric properties. Scandinavian Journal of Occupational Therapy 12 (4). 147- 158.
- Kielhofner, Gary 2002: Model of Human Occupation. Theory and Application. Third edition. Lippincott Williams & Wilkins.
- Kilpinen, Berit - Salmio, Kaija - Vainio, Kaija - Vanne, Antti 1995: Itsearviointin teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Cosmoprint Oy.
- Launiainen, Helena 2002: The development of a finnish application of the Occupational Self Assessment. Pro gradu -tutkielma. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

- Launiainen, Helena – Lintula, Leila 2003: Toimintaterapia ja toimintaterapeutit. Teoksessa Holma, Tupu 2003: Toimintaterapianimikkeistö 2003. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, Kuntatalon paino.
- Law, Mary - Mills, Jennifer 1998: Client-Centred Occupational Therapy. Teoksessa Law, Mary 1998: Client-Centered Occupational Therapy. Thorofare: SLACK Incorporated.
- Lindholm, Annukka 2005: "Mä haluan oppia hyppimään hyppynarulla" – tavoiteasetteluprosessi lasten toimintaterapiassa CO-OP -lähestymistavan mukaan. Toimintaterapeutti (Suomentoimintaterapeuttiliitto ry:n jäsenlehti) 5 20- 22.
- Mulligan, Shelley 2003: Occupational therapy evaluation for children: a pocket guide. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, cop.
- Ritsilä, Jaana 2002: Toimintaterapeuttien käsityksiä tahdosta ja kokemuksia tahdon arviointimenetelmän käyttöönotosta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos, Toimintaterapia. Pro gradu-työ.
- Ruusuvuori, Pirkko - Skou, Mira 1997: Teoria ja todellisuus käsi kädessä, LTOKI - Lasten toimintakyvyn itsearviointilomake ja lomakkeen väittämät suhteessa Inhimillisen toiminnan mallin käsitteisiin. Helsinki: Helsinginsairaanhoidto-opisto. Toimintaterapeuttikoulutusyksikkö. Opinnäytetyö.
- Salo-Chydenius, Sisko 2001: Itsearviointi toimintaterapian välineenä mielenterveys-työssä. Kuntoutus-lehti 1. 24- 31.
- Sumsion, Thelma 1999a: Overview of client-centered practice. Teoksessa Sumsion, Thelma 1999: Client-Centred Practice in Occupational Therapy - A Guide to Implementation. China: Churchill Livingstone.
- Sumsion, Thelma 1999b: The client-centered approach. Teoksessa Sumsion, Thelma 1999: Client-Centred Practice in Occupational Therapy - A Guide to Implementation. China: Churchill Livingstone.
- Sturges, Jennifer – Rodger, Sylvia – Ozanne, Anne 2002: A Review of the Use of Self-Report Assessment with Young Children. British Journal of Occupational Therapy. 65 (3). 108- 116.

Child Occupational Self Assessment (COSA)			
Name: _____	Gender: M <input type="checkbox"/> F <input type="checkbox"/>	Date of Birth: ____/____/____	
School Grade: _____	Education Program: _____		
Therapist: _____	Assessment Date: ____/____/____		

Directions: Here are some sentences that tell about everyday things that kids do. For each one, ask yourself, "Is this a problem for me? If so, how much of a problem is it for me?" Mark the face(s) that best match how you feel.

Also think about how important things are to you. Please tell how important these items are to you, not your parents or teachers. Mark the number of stars that best matches how important something is to you.

There are no right or wrong answers. This is not a test. I want to know what answer best describes how you feel about these activities. Let's try an example:

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Watch a movie	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆

Child Occupational Self Assessment (COSA) (page 2)

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Keep my body clean	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Dress myself	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Eat my meals without any help	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Buy something myself	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Get my chores done	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆

Child Occupational Self Assessment (COSA) (page 3)

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Get enough sleep	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Have enough time to do things I like	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Take care of my things	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Get around from one place to another	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Choose things that I want to do	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆

Child Occupational Self Assessment (COSA) (page 4)

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Keep my mind on what I am doing	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Do things with my family	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Do things with my friends	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Do things with my classmates	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆
Follow classroom rules	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆

Child Occupational Self Assessment (COSA) (page 5)

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Finish my work in class on time	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Get my homework done	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Ask my teacher questions when I need to	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Make others understand my ideas	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Think of ways to do things when I have a problem	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★

Child Occupational Self Assessment (COSA) (page 6)

Myself	I have a big problem doing this	I have a little problem doing this	I do this ok	I am really good at doing this	Not really important to me	Important to me	Really important to me	Most important of all to me
Keep working on something even when it gets hard	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Calm myself down when I get upset	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Make my body do what I want it to	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Use my hands to work with things	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Finish what I am doing without getting tired too soon	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★

COSA Follow-up Questions:

What are 2 other things you are really good at that we didn't talk about today?

1. _____

2. _____

What are 2 other things you have a big problem with that we didn't talk about today?

1. _____

2. _____

Is there anything else that is important to you that we didn't get to talk about?

Would you like to tell me?

The Child Occupational Self Assessment (COSA, version 2.1)
Lasten toimintamahdollisuuksien itsearviointi COSA
 Suomenkielinen käännös Sanna Asteljoki ja Soila Pulli 2006

1

Nimi: _____ Sukupuoli: poika ☐ tyttö ☐ Syntymäaika: ____ / ____ / ____
 Luokka-aste: _____ Koulu: _____
 Terapeutti: _____ Arviointipäivä: ____ / ____ / ____

Ohjeet: Tässä on muutamia lauseita, jotka kertovat asioista, joita lapset tekevät päivittäin. Jokaisen lauseen kohdalla mieti, onko tämä toiminta vaikeaa sinulle? Jos on, niin kuinka vaikeaa sen tekeminen on sinulle? Merkitse hymynaama tai hymynaamat, jotka parhaiten kuvaavat tunnettsasi.

Mieti myös, kuinka tärkeää tämä toiminta on sinulle. Kerrothan kuinka tärkeää toiminta on juuri **SINULLE** eikä esimerkiksi vanhemmillesi tai opettajillesi. Merkitse sopiva määrä tähtiä, joilla parhaiten kuvaat sitä kuinka tärkeää toiminnan tekeminen on sinulle.

Tässä tehtävässä ei ole oikeita tai vääriä vastauksia. Tämä ei ole koe. Haluan tietää vastaukset, jotka parhaiten kuvaavat sitä, mitä mieltä sinä olet näistä toiminnoista. Harjoitellaan esimerkin kanssa:

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Katselen elokuvia	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★

2

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Pidän itseni puhtaana ja siistinä	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★
Pukeudun itse	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★
Syön ruokani ilman apua	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★
Osaan tehdä pieniä ostoksia	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★
Saan tehtyä jokapäiväiset askareeni	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	★	★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★ ★

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Nukun riittävästi	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita, joista pidän	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Huolehdin tavaroistani	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Pystyn liikkumaan erilaisissa paikoissa	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Pystyn valitsemaan asioita joita haluan tehdä	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Pystyn keskittymään siihen mitä olen tekemässä	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Teen asioita perheeni kanssa	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Teen asioita ystäväni kanssa	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Teen asioita luokkakavereideni kanssa	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆
Noudatan luokan sääntöjä	☹ ☹	☹	☺	☺ ☺	☆	☆ ☆	☆ ☆ ☆	☆ ☆ ☆ ☆

5

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Saan tehtyä oppitunnin tehtävät ajallaan	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Teen koulusta saamani kotiläksyt	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Kysyn opettajalta apua, kun sitä tarvitsen	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Osaan selittää toisille omia ajatuksiani	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Keksin ratkaisuja pulmatilanteisiin	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆

6

Minä	Tämä on minulle hyvin vaikeaa	Tämä on minulle hieman vaikeaa	Osaan tehdä tämän	Olen todella hyvä tässä	Tämä ei ole minulle kovin tärkeää	Tämä on minulle tärkeää	Tämä on minulle hyvin tärkeää	Tämä on minulle kaikista tärkeintä
Jatkan työskentelyä vaikka tehtävä tuntuu minusta vaikealta	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Pystyn hillitsemään itseni, kun olen suuttunut	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Pystyn liikkumaan haluamallani tavalla	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Käytän käsiäni työskennellessäni tavaroilla	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆
Jaksan tehdä tehtäväni loppuun	☹ ☹	☹	😊	😊😊	☆	☆☆	☆☆ ☆	☆☆ ☆☆

COSA:a täydentävät kysymykset:

7

Osaatko nimetä vielä kaksi muuta toimintaa / tekemistä, joissa olet hyvä?

1. _____

2. _____

Osaatko nimetä vielä kaksi muuta toimintaa / tekemistä, jotka ovat sinulle vaikeita?

1. _____

2. _____

Onko vielä muita tärkeitä asioita, joista haluaisit keskustella?

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN

16.5.2006

Hei vanhemmat!

Olemme kaksi toimintaterapian opiskelijaa Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiasta. Teemme opinnäytetyömme COSA (Child Occupational Self Assessment) itsearviointimenetelmästä. COSA on lasten toimintaterapian arviointiväline, jolla kartoitetaan lasten ja nuorten kokemusta toiminnallisesta pätevyydestään ja jokapäiväisten toimintojen tärkeydestä heille. Jokapäiväisiä toimintoja ovat esim. peseytyminen, ruokailu, koulutyöskentely, kotitehtävät.

Tutkimme opinnäytetyössämme COSA itsearviointimenetelmän kyselylomakkeen käännöksen toimivuutta suomalaisilla lapsilla. Tutkimukseen osallistuvat lapset täyttävät itsearviointin kanssamme ja osallistuvat tämän jälkeen lyhyeen haastatteluun itsearviointin kyselylomakkeen käännöksen toimivuudesta. Haastattelussa käymme lasten kanssa läpi kyselylomakkeen väittämien selkeyttä ja kuuntelemme lasten ajatuksia itsearviointin tekemisestä.

Annamme mielellämme lisätietoja COSA itsearviointiin, kokeiluun ja haastatteluun liittyen. Kiitos avustanne!

Sanna Asteljoki
Toimintaterapeuttiopiskelija
Helsingin AMK Stadia
p. 040-7016575
sanna.asteljoki@edu.stadia.fi

Soila Pulli
Toimintaterapeuttiopiskelija
Helsingin AMK Stadia
p. 040-5325508
soila.pulli@edu.stadia.fi

Anja Sario
Lehtori
Helsingin AMK Stadia
p. 09-31081676
anja.sario@stadia.fi

Oppilaan suostumus:

Olen valmis osallistumaan COSA itsearviointin käännetyyn kyselylomakkeen toimivuuden kokeiluun. Haastattelussa esiin tulleita asioita saa kirjoittaa Sanna Asteljoen ja Soila Pullin opinnäytetyöhön, mutta nimeäni tai kouluani ei saa kertoa.

Vantaalla __.__.____ _____
lapsen allekirjoitus

Vanhemman suostumus:

_____ saa suostumuksellani osallistua COSA itsearviointin
lapsen nimi

käännetyyn kyselylomakkeen toimivuuden kokeiluun. Sanna Asteljoki ja Soila Pulli saavat hyödyntää haastattelussa tulleita asioita opinnäytetyössään ilman oppilaan ja koulun tunnistetietoja.

Vantaalla __.__.____ _____
huoltajan allekirjoitus

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Nimi: _____

Avauskysymykset lämmittelyyn:

- Ø Oletko ennen tehnyt itsearviointia? Koulussa?
- Ø Miltä itsearvioinnin tekeminen tuntui?
- Ø Olivatko kysymykset mielestäsi helppoja tai vaikeita?

Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa väittämä:

1. Peseydyn itse?
2. Pukeudun itse?
3. Syön ruokani ilman apua?
4. Teen ostoksia itse?
5. Teen jokapäiväiset askareeni?
6. Nukun riittävästi?
7. Minulla on tarpeeksi aikaa tehdä asioita joista pidän?
8. Huolehdin tavaroistani?
9. Pystyn liikkumaan paikasta toiseen?
10. Pystyn valitsemaan asioita, joita haluan tehdä?
11. Pystyn keskittymään siihen mitä olen tekemässä?
12. Teen asioita perheeni kanssa?

13. Teen asioita ystäväieni kanssa?
14. Teen asioita luokkalaisteni kanssa?
15. Noudatan luokan sääntöjä?
16. Saan opettajan antamat tehtävät tehtyä oppitunnin aikana?
17. Teen koulusta saamani kotiläksyt?
18. Pyydän opettajalta apua, kun sitä tarvitsen?
19. Saan toiset ymmärtämään ajatuksiani?
20. Keksin ratkaisuja pulmatilanteisiin?
21. Jatkan työskentelyä, vaikka tehtävä tuntuu minusta vaikealta?
22. Pystyn rauhoittamaan itseni, kun olen suuttunut?
23. Saan kehoni toimimaan haluamallani tavalla?
24. Käytän käsiäni käsitellessäni esineitä ja tavaroita?
25. Jaksan tehdä tehtäväni loppuun?

Loppukysymykset:

Ø Haluaisitko muuttaa jotain väittämää, että se olisi helpompi ymmärtää?

Ø Miltä arviointiasteikon hymynaamat ja tähdet tuntuivat? Haluaisitko muuttaa niitä jotenkin?